حکومەتی هەرێمی کوردستان
وەزارەتی رۆشنبیری
بەڕێوەبەرێتیی گشتیی چاپ و بڵاوکردنەوە
زنجیرە (٣١٤)

دیوانی مەزلوم

سەید ئەحمەدی شێخ محەمەدی بەنا بەرزنجەیی

ئامادەکردن و پێداچوونەوەو پێشەکی

ئومێد کاکەڕەش

چاپی یەکەم — ٢٠٠٥

@kurdica

دیوانی مەزلوم

ناوی نووسەر: سەید ئەحمەدی شێخ محەممەدی بەنا بەرزنجەیی
بابەت: شیعر
ئامادەکردنی: ئومێد کاکەڕەش
چاپی یەکەم: سلێمانی — ٢٠٠٥
کۆمپیوتەرو دیزاین: مەهدی ئەحمەد
چاپ: چاپخانەی کارۆ
تیراژ: ١٠٠٠ دانە
ژمارەی سپاردنی (١٢٥)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی وەزارەتی رۆشنبیریی پێدراوە.

www.roshnbiri . org

پێشەکی

(مەزڵوم)ی شاعیر یەکێکە لەو شاعیرانە کە لە تەمەنێکی زوودا ماڵئاوایی لێکردین و لەگەڵ چاولێکنانیدا دیوانەکەی پێچرایەوەو دەنگ و رەنگی نەما[1].

دەتوانین بڵێین ئەم شاعیرەمان شاعیرێکی کوردپەروەرو نیشتمانپەرست بووە، خۆشی و بەختەوەریی نەتەوەکەی بەلاوە زۆر گرنگ بووە، ئاوات و خواستی ئازادی و رزگاریی گەل و خاکەکەی بووە لە دەست ئیمپریالیزم و زۆردار:

رەبی، مووسایەك بنێرە قەومی کورد گشت یەك بخا
یا دەلیلێ تۆ عەتاکە، بۆ کوردە هەژارەکەت
خۆ رەزامەندین ئیلاهی، دەربچێ با رۆح و جان
با نەمێنین و رزگار بین گشت لە دەست رۆژگارەکەت

بێگومان چاوکردنەوەی رۆڵەکانی گەل و هوشیارکردنەوەیان بەهۆی زانست و زانیارییە تا لە کاروانی گەلان دوا نەکەون و بە هیواو ئاواتی خۆیان بگەن، لە زۆربەی هۆنراوەکانیدا هانای بۆ لای خوێندن بردووە کە چەکی گۆڕانکاریی سەردەمە و هەموو ئاوات و نیازێك دەهێنێتە دی:

خەوی غەفڵەت تا بەکەی وا نۆبەتی هۆشیارییە
نۆبەتی عیلم و فنون و نۆبەیی بێدارییە
لەم زەمانە دەردی جاهیل، هەر بە دانا کارییە
دەردی جاهیل بێ دەواو سەعب و سەخت و سارییە

تەنانەت هەر لەو روانگەیەوە ئاورێك لە ئافرەتان دەداتەوەو دەیەوێت ئەو نەریتە کۆنە لە ناودا نەهێڵێت کە بواریان نەدەدا بە کچان بخوێنن و ئەم لە کچەکەی خۆیەوە دەست پێدەکات:

من کچە کوردێکم هوشیار
پوختەو خاوێن و نازدار

---

[1] کاك فریدون کریم قادر باسێکی لەسەر شاعیر نووسیوە لە گۆڤاری بەیان، ژمارە ١٤٦، ئاب، ١٩٨٨.

ئەچمە مەکتەب ئەخوێنم
ڕەگی نەزان دەردێنم
کە خوێندنم کرد تەواو
ئەبم بە کچێکی ناسراو

پاشان جوانیو دیمەنی خاکی کوردستانی ڕەنگین بۆتە هەوێنی هۆنراوەکانیو بە کامێرای هەستبزوێنی دیمەن بە دیمەنی ئەو کەژو کێوو کۆسارانەی گرتووە کە مرۆڤ ناتوانێ چاویان لێبتروکێنێو بۆ ساتێ بەجێیان بهێڵێ:

تۆزی خاکی کوردستانە، سورمەیە بۆ چاوی کورد
وردە بەردت چەشنی گەوهەر، پووشەکانت یاسەمین
ئاوی سافی چەشمەکانو شەوقی بەفری کێوەکان
هارەهاڕی نەهرەکانت، میسلی فیردەوسی بەرین
هەر زەمانێ تۆ کە پۆشیت بەرگی سەوزی نەوبەهار
دێنە سەیرانت بە جارێ، چەند جوانی نازەنین

(شێخ سەلام)ی شاعیر لەگەڵ شاخی (ملەکەوە) کەوتە گفتوگۆ بۆ هەڵڕشتنی ئەو داخو ناسۆرەی کە لە دڵیدا پەنگی خواردبوو لە داخی ناکۆکیو ناتەبایی قەومی کورد، (مەزڵوم) بە هەمان هەستو سۆزەوە روو دەکاتە چیای (کوڕەکاژاو)و بەو هەنسكو داخەوە بەسەرهاتی رووخاندنی کۆماری کوردستانی لێدەپرسێت:

ئێستاکە بۆچی، ماتو شێواوی؟
بۆچی حەزینو زەرد هەڵگەڕاوی؟

☆ ☆ ☆

وەقتێ کە بیستم ڕۆژی ڕەشی کورد
هاتمە جەمبوش هەتا شەقم برد
کردم بە سەرما خاکی بێ شمار
یەخەی خۆم دڕی لە سەرتابەخوار

شاعیر لەگەڵ دەوروبەرەکەیدا ژیاوەو ژیانی گولەمەرگی بەسەر بردووە، هانای بۆ (کەرە)کەی بردووە کە پێش ئەم زۆر شاعیر باسیان کردووەو ژیانی رۆژانەیان لەگەڵدا بەسەر بردووە بۆ بژێوی ژیانیان، ئەوەتە بە کەرەکەی دەڵێت:

مایەی نۆمالّیم کەرێکی دێز بوو
چاپوكو وریا گەلێ بەهێز بوو
هەر بەناو کەر بوو رێگەو رەفتار خۆش
عەقڵی زیاتر بوو لە بەعزێ بێهۆش

ئەو داخو ناسۆرەی ژیانی دەگەڕێتەوە بۆ دنیاو چەرخی سەردەمەکەی کە زۆربەی شاعیران هاواریان لە دەست کردووەو ناڕەزاییان دەربڕیووە بەرامبەر بەو ژیانە کە تێیدان، ئەم شاعیرەشمان لەو هەستە پەنگخواردووە روو دەکاتە چەرخی چەپگەردی گەردوونو دەڵێت:

ئاگرت تێچێ جیهان، رەبی گەردنت شکێ بۆ کردەوەت
تۆی مەنبەعی فیسقو فەساد، تۆی ئالەتی زولّمو قەتڵ
شاخی بەرزت رەبی دەربێ، بە دەم سزاو نەگبەتەوە
تەختو بەختت سەرنگون بێ، تا قیامەت بێ خەجەڵ

رەنگە (خەوبینین بە شەیتانەوە) بۆ تامو چێژی کارە سێکسییەکە بێتو زۆر شاعیری پێش ئەم خەوەیان دیوەو مەبەستەکەیان پێکاوە.. خەوی شاعیر جیهانی تۆڵەسەندنەوەیەو ئاواتەخوازە هەموو شەوێ شەیتان بێتە خەوی:

یاخوا سەد خێری وەها بێتە رێم
کە دوژمنی خۆم هەر بۆ خۆم بیگێم
ئەلحەمدولیلا لە رۆژی مەیدان
چەند زەربەی کاریم بە دوژمن گەیان

ئەگەر شەیتان خۆی کردبێت بەو کچە شۆخو شەنگەو لە ژوانی شاعیردا شەوی بەسەر بردبێت، رۆژانە چەندەها کیژی چاومەستو گۆنا بێگەرد بە بەردەمیدا گوزەر دەکەنو دڵە شەیداکەی شاعیر دەخەنە جۆشو بەهرەی هۆنراوەی پێدەبەخشن:

ئــەزانم نــەرمو نــازكو تــەڕی
بە خشڵی جوانی پۆشتەو بەفەڕی
ڕەنگینی دەڵێـی گوڵـە شەسـتپەڕی
پێم ناڵێی بۆچی لیمـان بـە شـەڕی
یا جوابـێ بـدە یـان چـاو هەڵهێنـە

ئەگەرچی زۆربەی هۆنراوەكانی لەسەر ڕێبازی هۆنراوەی كلاسیكەو ئاوێتـەی كردەوە بە هۆنراوەی سەردەمەكەی كە شاعیران (قانعو سەلام) پەیڕەویان كردووە، بە وشەی نوێ هەستە پەنگخواردووەكەی نێـو دڵو دەروونـی دەربڕیـوەو خـەڵكی بـە سانایی لە هۆنراوەكانی دەگەن، بەكارهێنانی هەندێ وشەی گرانو عەرەبی تـەنها بـۆ سەلیقە شیعرییەكەی دەگەڕێتەوە كە لەو سەردەمەدا باو بووەو ئـەم نەیویستووە خـۆی لـێ لابـدا. كـە تواناى بـەدەری زاڵبـووەو جێگـۆڕكێی بـەو وشانە كـردووە كـە ئەمەش بەهرەی شاعیر زیاتر دەردەخات، بەداخەوە تەمـەنی كـورتی شـاعیر بـواری نەدا كە بەرهەمی زۆری ئەو ڕازە پەنهانـەی دڵیمـان بـۆ ئاشكرا بكاتو باشتر خـۆی لەگەڵ بەرهەمە نوێكاندا بگونجێنێت:

گەرچـی مـن عاسـیو خەجاڵـەت بـارم
ڕوو زەردو مـەحجوب زۆر شـەرمەزارم
لـە مـوڵكی تـۆدام هـەر لـەوێ ئـەمرم
بـە ڕووی ڕەشــەوە دیوانــت ئــەگرم
خوایـە بـە جـاهی شـاهی بـوراق سـوار
خۆشبە لـە جـورمی (مـەزڵوم)ی هـەژار

ئومێد كاكەڕەش

ئێمە تەنیا بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

ژیان و بەسەرهاتی شاعیر

(مـەزلوم) نازنـاوی (سـەید ئەحمـەد)ی کـوڕی (سـەید محەمـەد)ی بەنایـە[1]، لـە بنەچەی شێخەکانی بەرزنجەیە (شێخ عیساو شێخ موسا).

لە ساڵی ١٩١٦ لە بەرزنجە لەدایك بووە، لەگەڵ لەدایکبوونیدا دایکی کۆچی دوایی دەکاتو ئەو منداڵە حەوت ڕۆژ تەمەنە لە دنیای پڕ چەرمەسەریدا بێ نازی دایك دەمێنێتەوە، بەهۆی نەنکییەوە (دایکی باوکی) گەورە دەکرێو نازی دەدرێتێ.

لـە تەمـەنی شـەش سـاڵیدا دەچـێتە قوتابخانـەو پـاش چـەند سـاڵێك وازی لێـدەهێنێو دەچـێتە حـوجرە لـە بەرزنجـە، لای مامۆسـتا (حـاجی شـێخ ئەحمـەد) خوێندوویەتی، پاشان ڕوو دەکاتە شاری سلێمانیو دەچێتە مزگەوتی هەمزە ئاغا لای مامۆسـتا (مـەلا محەمـەدی کـوردی) دەسـت دەکـات بـە خوێنـدنو پاشـان دەچـێتە مزگەوتی (بـن تەبـەقی هـەرمن)و لای مامۆستا (مـەلا ڕەحیمـی پـەرخی) تـا عیلمـی سەرف[2] دەخوێنێو لە دوای ئەوە واز لە خوێندن دەهێنێ.

لە پاش تەمەنی چواردە ساڵی بۆ بژیوی ژیانی خۆی دەسـتی داوەتـە کەسابەتو بازرگانیی کوتاڵو وردەواڵە فرۆشـتنو دەسـتگێڕی، لەگـەڵ دۆسـتێکی (شـێخ ساڵح)ی کارژاوی زۆربەی دێهاتـەکانی ناوچـەی شارەزوورو قـەرەداغو بەرزنجـە گـەڕاونو لـەو ماوەیەدا دەستمایەیەکی باشی پێکەوە ناوەو دوکانێکی لە بەرزنجە داناوەو دەکەوێتە سەر کەسابەتی خۆی بە دوکانداری.

هـەر ئـەو دوکانـە دەبێتـە قەلەندەرخانـەو جێگـای پیـاوانی ڕۆشـنبیری ئـەو سەردەمەو هاتوچۆی شاعیرانو ئەدەبدۆستانو سیاسەتمەدارانو گـەورەپیاوانی مـیری کـە ئـاڵوگۆڕی باسـی ئـەدەبیو ڕۆژگـاری تێـدا دەکـرا. ئـەوەی کـە هانـدەری ئـەم بەیەکگەیشـتنو چـاوپێکەوتنانە بـووە، دەوری شـاعیر خـۆی بـووە کـە پیـاوێکی دەمڕاستو ڕێکخەری نێـوان خـەڵکی بـووە، هەمیشـە دەم بـە پێکـەنینو قسـەخۆشو

---

[1] سەید محەمەدی بەننا، وەستایەکی شارەزاو کارامـە بـوو لـە دروسـتکردنی خانوبـەرەدا بۆیـە ئـەو نازناوەی بەسەردا بڕاو بە شێخ مەحەمەدی بەننا ناسراو بوو.

[2] هەر لە هەمان هۆنراوەدا دەڵێت:

لـەگەڵ ئەم حاڵە بـێ فلـسو مـوفلیس
چوارده سـاڵ بـووم گـەییمـە تەسـریف

دڵفراوانو دڵسۆز بووە، دژی شێخو ئاغاو دەرەبەگ بووە، دەستی یارمەتیی درێژ کردووە بۆ هەژارانو نانبدەر بووە.

نیشتمانپەروەرییەکەی ئەوەندەی دیکە خۆشەویستی کردبوو لای خەڵکیو ئەو هەڵوێستەی وایلێکردبوو کە بە نهێنی پەیوەندی بە پارتە سیاسییەکانی ئەو سەردەمەوە هەبێت، تەنانەت هەوڵی دەستەمۆکردنی پیاوانی میری داوە بۆ پاراستنی گیانی ئەو کەسانەی کە ناویان بەهۆی سیاسەتی ئەو سەردەمەوە دەهێنراو مەترسیی گرتنیان بوو.

(مەزڵوم) هاودەمی (موفتی پێنجوینی)و (قانع)و (شێخ سەلام)و (فەوزی)و (شێخ نوری شێخ ساڵح)و (شێخ جەعفەر حسین بەرزنجی)و (مەلا شێخ حەیدەری حاجی مامەند) بووەو هۆنراوەیان بۆ یەکتری ناردووە، بەداخەوە لەگەڵ ماڵئاوایی شاعیردا کە بەهۆی نەخۆشییەکی کتوپڕەوە لە رۆژی ١٩٥٥/٨/٩ لە تەمەنێکی کورتی (٣٩) ساڵیدا لە نەخۆشخانەی مەلەکی لە شاری سلێمانی چاو لێکدەنێو لەگەڵیدا دیوانەکەی دەپێچرێتەوەو بێناز دەمێنێتەوە.

بۆ مامۆستا کزەڵ

بە ناوی بنەماڵەی (مەزڵوم)ی شاعیرەوە گەرمترین رێزو سوپاسی خۆمان پێشکەش بە مامۆستای رۆشنبیرو دڵسۆزو بە وەفا مامۆستا مەلا مەحموود (کزەڵ) ئەکەین کە ساڵانێکی زۆر ئەم دیوانەی لە فەوتان رزگار کرد. هەروەها رێزو سوپاسی بێپایانمان پێشکەش بە مامۆستای ئەدیبو رۆشنبیر مامۆستا ئومێد کاکەڕەش) دەکەین کە دڵسۆزانە دیوانەکەی لە پاش پێداچوونەوە ئامادەی کردو پێشەکیی بۆ نووسیو سەرلەنوێ بە رێنووسی سەردەم دایڕشتەوە.

هەروەها رێزو سوپاسمان بۆ برای دڵسۆزو خۆشەویست مامۆستا حسین عوسمان نێرگزەجاڕی کە ئەرکی زۆری کێشا بۆ پێداچوونەوەی ئەم دیوانە، داوا لە یەزدانی گەورە ئەکەین کە هەردەم دەستبەکار بن بۆ خزمەتی ئەدەبی کوردی، خوا نموونەیان زیاد بکات.

عمر سيد احمد (مەزڵوم) بەرزنجی

ئەم دیوانەم چۆن پاراست؟

لە کاتی سەرەمەرگیدا زۆر پەرێشان بوو، بانگی شێخ (محی الدین)ی ئامۆزای کردوو پێیگووت: من تازە رۆیشتم، بەڵام مەلا مەحمود (کزەڵ) بێکەسە لەم ناوچەیەدا، ئاگاداری بکەو پەیوەندیی لەگەڵدا مەبڕە تا ئەتوانی، بەڵێ خوا هەڵناگریێ تا لە ژیاندا بوو دۆستو دڵسۆزو برام بوو. وا رێکەوت هات بۆ لام، (شێخ محی الدین) ماڵی لە بەرزنجە بوو، دیوانەکەی دەستنووسی (مەزڵوم) خۆی هێنای بۆم بە نیازی ئەوەبوو بیخاتە ژێر چاپەوە، وتی: خۆت لەگەڵ خوالێخۆشبوودا ژیاویت، ئەزانی ئەو شیعرانە بە سۆنگەی چییەوە وتوویە، وەکیل بە ساغی بکەرەوە، بە خەتی خۆت چاك بینووسەرەوە لە یەك لاپەڕەداو ئەویتری با پاكو خاڵی بێت. منیش بە خەتێکی زۆر چاكو پاراو نووسیمەوە لەگەڵ پەراوێزدا، دامەوە دەستی خۆی بەڵام نوسخەی یەکەمی لای خۆم هێشتمەوە، بیرم کردەوە نەك ئەمەیان کارەساتی رۆژگار لەناوی بەرێت با بنەماکەی بمێنێتەوە.

بەڵێ مامۆستا (قانع) لە (شێخ محی الدین)ی وەرئەگرێتو ئەیباتو هەر ئەو بردنە بوو، وەکو زانیمان لەگەڵ هەندێك شتی نەختینەی خۆیو هۆنراوەی لە بیرێکدا گۆڕ ئەکریێ، ئیتر لەناو ئەچێت بۆ هەتا هەتایە.

شینمە، دیسان گەرمە شینمە
بۆ (مەزڵوم)و (قانع) هێزو تینمە
کەڵە مێردانی ئەم کوردستانە
ئاوا گۆڕ ئەبن لە بیێ بینمە
ئەیانووت ئێوە چەواشە ئەبن
ئای لە ئەو رۆژە سەرەی قینمە

وا دووبارە لەسەر هەمان بنەما کۆنە دیوانەکەی پیائەچمەوە، راستو لەنگو چەوتی رێنووسەکانی تێبینی ئەکەم، بە دڵسۆزییەوە نەمهێشت بفەوتێت. دەسا فەرموو کەسانو دڵسۆزانی مەزڵوم ئەوە ئەرزو ئەوە گەز، هیممەت بنوێنن تا مەزڵوم نەمرێت وەکو ئەو شاعیرانەی بیێ ناونیشان سەریان نایەوە بە کوڵی ئەفسوسو کاشکیو ئەندۆهەوەو خۆزگەوە، بە ئەندۆهۆ کاشکییەوە کە پیا نەگەیشتبوو رۆیشت[1].

[1] شێخ عومەری کوڕی شاعیر دەستنووسی شاعیری بۆ هێنام کە بە خەتی شکستی فارسی نووسرابوو کە هەر ئەو دەستنووسەیە کە مامۆستا کزەڵ پاراستوویەتیو ناوی ناوە دیوانە کۆنەکە. ئەو دەستنووسەی مامۆستا کزەڵ ساغی کردۆتەوەو ئامادەی کردووە بۆ چاپ بە دەستمان نەگەیشت (ئومێد).

بیرەوەرییەك

شاعیری پێشکەوتنخواز (مەزڵوم) سید أحمدی شێخ محمدی بەننا دوکانێکی لە ژێر خانووەکەیداو لە ناوەڕاستی (برزنجە)دا کردبوو بە قەلەندەرخانەو یانەی رۆشنبیران‌و شاعیران‌و پیاوماقوڵانی سەردەمی خۆی.

من قوتابیی ناوەندی بووم لە سلێمانی ساڵی ١٩٤٧و ساڵانی بەرەوژوور، ئەو کاتە مامۆستا (قانع)ی شاعیر ماڵی لە بەرزنجە بوو لە قوتابخانەی ئەوێ وانەی ئەوتەوەو دوای دەوام کاتەکانی لای (مەزڵوم) بەسەر ئەبرد بە شیعرو پەندی پێشینان‌و شیعری شاعیران‌و گوڵستان‌و بۆستانی سەعدی شیرازی کە مەزڵوم زۆربەیانی لەبەر بوو، منیش لە پشووی هاوینا خۆم ئاوێتەی ئەو کۆڕو کۆمەڵە ئەکرد، گوێم بۆ وتەکانیان شل ئەکرد، کاتێك مامۆستا (قانع) لەوێ نەما شاعیری خوالێخۆشبوو (شێخ أحمد شێخ غەنی) مامی (شێخ نوری شێخ صالح) نەقڵی بەرزنجە بوو، بە هاتنی یەکسەر بەم مەڵبەندی رۆشنبیرییە ئاشنا بوو کە ئەمەیش لە سەردەمی (هادی رشید چاوشلی)دا بوو کە یەکێ بوو لە عاشقانی ئەدەب.

(مەزڵوم) مرۆڤێکی پێشکەوتنخوازو ئاشتیخواز بوو، هەمیشە وێردی سەر زمانی باسی نەتەوەی کوردو چۆنیەتی گەیشتنی بە مافی رەوای خۆی وەك گەلانی تری جیهان، لەو کاتەدا منیش لە بزوتنەوەی نیشتمانیدا کارم دەکرد، باسی خەباتی گەلان‌و چالاکییەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی نێو عێراقم بۆ دەگێڕانەوە، هەروەها لەوەش ئاگادارم کە ئەم شاعیرە پەیوەندی تۆکمەی هەبوو بە رێکخراوی (ئاشتیخوازانە)وە کە مامۆستا گۆران رابەریی دەکرد.

نەمری بۆ گشت شاعیران‌و ئەدیبانی گەلەکەمان.

بابەعەلی شێخ ئیسماعیل بەرزنجی

٢٠٠١/١٢/٧

چەپکە تیشکێك

ئەوەی کەمێك لە ژیانی (مەزلۆم)ی شاعیر شارەزا نەبێت وای بۆ دەچێت کە ئەم شاعیرە بە راستی مەزلۆم بووە، هەرچەندە زۆرینەی شاعیرانی کورد تا رادەیەك چەوساوە بوون، بەلآم بەندە ئەوەندەی لە نزیکترین کەسی خۆیەوە بۆم باسکراوە خۆشگوزەران و ژیانی ئاسایی بووە، بگرە لەچاو ژیانی ئەوکاتەی شارۆچکەی بەرزنجەدا وەك ساماندااران ژیاوە، پێدەچێت لە ژیانی سۆزداریدا مەزلۆم بووبێت، لێرەدا گوتەیەکی (ستیڤن سپینەر)ی شاعیرم دێتەوە یاد کە دەڵێت: خۆزگە وەك شاعیرێکی ئینگلیزی دەژیام و وەك شاعیرێکی عەرەب دەمردم چونکە ئەوەی لە مردنی شاعیرێکی عەرەبدا خەرج دەکرێت خودی شاعیر نیو هێندەی لە ژیاندا بۆ خەرج نەکراوە.

بەلآم (مەزلۆم)ی شاعیر وەك (مەلیحەخان)ی خێزانی بۆی باس کردووم وەك هەردووکیان ژیاویشەو مردووشە، مەزلۆم چەندە ژیانی لا خۆش بووە هێندەیش لەوە گەیشتووە کە ژیانی بە بێ رەنج و ماندووبوون، بە بێ خەبات و قوربانیدان گەشە ناکات و سەقامگیر نابێت، دەنا (مەزلۆم) بۆ هاوکاریی پارتە نهێنییەکانی ئەو کاتە دەکات، بە بەیاننامەو ئەدەبیاتیان لێوەردەگرێت و دەیانهێنێت بۆ بەرزنجە؟ دەنا بۆ دەچێتە بزوتنەوەی ئاشتیخوازان کە مامۆستا (گۆران)ی نەمر ئەندامی کارای بووە؟ دەنا بۆ وا بە توندی ستەم و ستەمکاران بە شیعر دادەشۆری و ریسوایان دەکات؟ دەنا بۆ لەگەڵ شۆڕشگێڕێکی بزێوی وەك (شێخ جعفری شێخ حسین) دەست تێکەڵی دەکات و قەلەندەرخانەکەی دەکات بە مەکۆی خەباتگێڕان و رۆشنبیران؟!

لە رۆژگارێکدا کە دیوەخانەکانی شاری سلێمانی وەك ماڵی شێخ لەتیف و حەمەی ئەورەحمان ئاغاو عزەت بەگو...... رۆڵێکی کاریگەریان دەگێڕا لە بواری گەلآڵەبوونی هەڵوێستە سیاسییەکان و راپەڕینە جەماوەرییەکاندا، بەڵێ لەو کاتەدا قەلەندەرخانە چکۆلەکەی (مەزلۆم) و دوکانەکەی لە بەرزنجە هەمان رۆڵیان گێڕاوە چ لە ئاستی ناوچەی بەرزنجەو چ لە شارۆچکەی خۆیدا.

شاعیری میللی کورد (مامۆستا قانع)ی نەمر شاعیری هەژاران بوو، دۆستێکی زۆر نزیکی مەزلۆم بوو، سالآنە سەردانی بەرزنجەی دەکرد، جارێك بە قانعی گوت بۆ

@kurdica

وا رووتەڵەو شرپۆشیت، ئەگەر پێت خۆشبێت لە سلێمانی دوکانێکت بۆ دائەنێم، هەر کڵاوی تیا بفرۆشەو ئیتر لەم شرۆلییە رزگارت دەبێت. (قانع)یش دەڵێت سید أحمد برِوا بکە ئەگەر من دوکانی کڵاوفرۆشی دابنێم خوا لەمەودوا مرۆڤ بە بێ سەر خەلق ئەکات!.

لە کۆتاییدا من لەوە دڵنیام کە کاروانی رۆشنبیریمان لە ساڵانی چلەکان و پەنجاکاندا لە خۆرِا چالاك نەبووە، دەیان شاعیری وەك (بێکەس)و (پیرەمێرد)و (قانع)و (مەزلۆم)و (سەلام)و (موفتی توتنچی)و (بەنگینە)و (کزەڵ) ئەو کاروانەیان چالاکترو دەوڵەمەندتر کردووە.

ئەوەی شیاوی باسە بۆ رێزنان لەم شاعیرە لێهاتووە کۆمەڵێك لە دڵسۆزان و رۆشنبیران لە رۆژی (١٩٨٧/٤/١٠)دا یادێکی شکۆمەندو شایستەیان لە بەرزنجە ساز کرد بە ئامادەبوونی ژمارەیەکی زۆر لە رۆشنبیرانی سلێمان و دەوروبەر، چەندین گوتارو پارچە شیعری تیا خوێندرایەوە.

هەزاران سڵاو لە گیانی عاشقانی وشەی کوردی بە تایبەتی (مەزلۆم)ی شاعیر.

حسێن عوسمان نێرگسەجاری
سلێمانی
٢٠٠٢

ئەی وەتەن جەنناتی دنیام

ئـەی وەتـەن جـەنناتی دنیـام.. خـاکی کوردسـتانتە[1]
حەوزی کەوسەر، ئاوی سـافی، چـەشمەکەی کوێسـتانتە[2]
لـەزەتی میـوەی بەهەشـتی، تـەعمو بـۆی تـۆ ئـەدا
سـێوو هــەرمێو هــەنارو میــوەی بۆســتانتە[3]
وەقتـی نـەورۆزی بـەهاری، گـوڵ کـە خێمـە هەڵبـدا
سـەد (ئـیرەم) لای نانوێنـێ (ڕەوزەی ڕیزوانتـە)[4]
خوا لـە قورئاندا ئەفەرمووێ وەسفی جەنـەت بـێ میسـال
وەك سـەفای بـاغی میللـیو ئـاوی کانێسـکانتە
ئەی وەتەن شایانی مەدحـە، شـاخو دەشـتو کێوەکـەت
یەك بە یەك ئەشـکەوتو غـارت، قەسرەکەی عەدنانتـە
گـەر سەریشـم دابنـێم، دایـم لـە وەسـفت هـەر حەقـە
نەقـدی جانیشـم فیـدای لاوەکـەی کوردانتـە
بولبـولی عاشـق بـە حوسـنی غونچـەکەی بـاغی گوڵـت
هـەر وەکـو (مـەزلوم) بـە دائـیم عاشـقو حەیرانتـە

[1] جەننات: بەهەشت.
[2] چەشم: سەرچاوە.
[3] بۆستان: باخو باخچە.
[4] ئیرەم: باخێکە لە بەهەشتا هەروەك (ڕەوزەی ڕیزوان).

ئەی وەتەن موشتاقی تۆیە

ئەی وەتـەن موشـتاقی تۆیـە، کـورد زوبـانی سـەر زەمـین
ئـــارەزووی گەرمییانـــە، عاشـــقی کوێســـتانی شـــین
تـۆزی خـاکی کوردسـتانە، سـورمەیە بـۆ چـاوی کـورد
وردە بـەردت چەشـنی گەوهـەر، پووشـەکانت یاسـەمین
ئـاوی سـافی چـەشمەکانو شـەوقی بـەفری کێوەکـان
هارەهـارِی نـەهرەکانت میسـلی فیردەوسـی بـەرین
هەر زەمانـێ تـۆ کـە پۆشـیت بـەرگی سـەوزی نەوبـەهار
دێتـە سـەیرانت بـە جـارێ، چـەند جـوانی نـازەنین
رۆژی سـەیرانە، ئـەبینم تـاقمی کـوردی جـوان
دێـنو دەڕۆن وا بـە نەشـئەو دەم بـە کـەیفو پێکـەنین
ئێمـە ئـەولادی کـوردینو کوردسـتانە جێگـەمان
بـۆ (تـەرەقی) نیشـتمانیو بـۆ عـیلم، تـا (چـین) دەچـین[5]
ئـەی جـوانو لاوی کـورد، عـیلمو زانـین فـەرزە بـۆت
بـا بخـوێنین، بـا سـەعی کـەین، تـا لـە عالـەم دەرکـەوین
وەك عەرەب دەستم بە دامان ئەی رەفیقـانی کـورد زوبـان
بـا وەکـو (مـەزلوم) نـەبن چـاو بـە گریـەو دڵ حـەزین

---

[5] تەرەقی: پێشکەوتن، سەرکەوتن.

ئەی وەتەن چەند خۆشەویستی

ئەی وەتــەن چــەند خۆشەویســتی لای مــن‌و ئەحبابەکــەم
مەزرەعەی عیلم‌و فــەننی، تــۆی مەنبــەعی ئەفکارەکــەم[1]
تــۆی وەتــەن، مایــەی ســروودو مەرهــەمی ئازارەکــەم
رەونـــەقی بـــاغی علـــوم‌و مەعـــدەنی ئەســـرارەکەم
بــۆ (بــەیانت) هاتــە جــەنبووش، وا دڵــەی ئاوارەکــەم[2]

☆ ☆ ☆

قەومی کــورد ئیــتر لــە ژێــر بــاری میحنــەت بێتــە دەر
تەوقی زیللــەت بــا فرێــدەین، تــاجی شــاهی کەینــە ســەر
حورڕو مەزبوت، با بە جارێ شــاەو دەروێــش‌و بەگلــەر[3]
گۆی جەهالــەت بە چۆگانی عیلم‌و فــەن دەرکەینــە دەر[4]
لێبــدەین چــەپڵەو بخــوێنین (شــەرقیە)و ئەشــعارەکەم[5]

☆ ☆ ☆

نـــەمامی نـــەورەس‌و تـــازە جوانـــانی وەتـــەن
عــاقڵ‌و هوشــیارو وریــا، پــڕ لــە دەرك‌و عــیلم‌و فــەن
بێنــە مەیــدانی فەســاحەت بولبــولانی رووی چــەمەن
جــان فیــداو، جــان نســارین بــۆ تــەرەقی رێــی وەتــەن[6]
بــا هــەموو یــەك بــین‌و تێکۆشــین لەســەر ئیقرارەکــەم

☆ ☆ ☆

خــەوی غەفڵــەت تــا بــە کــەی وا نۆبــەتی هۆشــیارییە
نۆبـــەتی عـــیلم‌و فنـــون‌و نۆبـــەیی بێدارییـــە
لـــەم زەمانـــە دەردی جاهیـــل هـــەر بـــە دانـــا کارییـــە
دەردی جاهیــل بــێ دەواو ســەعب‌و ســەخت‌و سارییە[7]
بۆیە (مەزڵوم) هاتە جەمبوش ئەو دڵەی بێچارەکەم

---

[1] مەنبەع: سەرچاوە. [2] جەنبوش: جوڵاندنەوە. [3] حورڕ: سەربەست. بەگلەر: بەگ.
[4] گۆی: خڕە وەك تۆپ‌و لە دارە گەمەیەکی کوردییە. چۆگان: گۆچان. [5] شەرقیە: سروودی نیشتمانی.
[6] جان نسار: گیان بە قوربانکردن. تەرەقی: پێشکەوتن، سەرکەوتن. [7] سەعب: گران.

ئەی وەتەن بۆ سیسە رەنگت

ئـەی وەتـەن بـۆ سیسـە رەنگـت وا پەشـێوە حاڵەکـەت
شـەوقی ئیقبالـت نـەماوە، وێـران دیـارە ماڵەکـەت
لەشکری عـیلمو فنونـت چـی بەسـەر هـات، کـوێ رۆیـی
وا زەلیلـی دەسـتی جەهلـە، عـاقڵو هوشـیارەکەت
عەسـکەری غـەم لاوەکـانی تێکشـکانو رایفـڕان
بۆیـە ئەسـیرن وا بـە جـارێ نـازکو نازدارەکـەت
رەببـی مووسـایەك بنێـرە قـەومی کـورد گشـت یـەکبخا
یـا دەلیـلێ تـۆ عەتاکـە بـۆ کـوردە هەژارەکـەت
خـۆ رەزامەنـدین ئیلاهـی، دەربچـێ بـا رۆحو جـان
بـا نـەمێنینو رزگـاربین گشـت لـە دەسـت رۆژگارەکـەت
تۆ لـە (مەزڵوم) مەگرە عەتەب ئەی وەتەن سـەدجار دەخیـل[٢]
با سەراسەر خۆ لە قورِ نـێم بـۆ کوردەکـەی غەمبارەکـەت

---

[٢] عەتەب: تانەو تەشەر.

نەورۆز

نــــەورۆز بـــەخێربێ، جـــەژنی نەوبـــەهار
دنیـــات نـــەجات دا، لــــە ســـەرما یـــەکجار
ســـوپای عـــەدلی تـــۆ گەیشـــتە لامـــان
نـــوقمین لــــە گوڵـــدا ســــەرتابەدامان
بـــە هـــەوات لــە جێی گــەرمیانو کوێستان
گــوڵ خێمـــەی هەڵــدا بەیـداغی چــەقان
درەختـــی دەشـــتو چـــیاو لاپـــاڵان
کردیـــان بــە بـەردا کــەوای ســەوزو جــوان
دەســتەی گــوڵی جــوان، پەســەندی نــازدار
خـــۆی ئاریشـــدا لــــە کــــانیو کۆســـار
نێرگسی رووخۆش وەك جــوانی ســەر مــەس
خۆی کرد بە ساقیو پیاڵــەی زەڕ بـە دەس[1]
(کــەنێرە) بــۆنی خۆشـــی حـــازر کـــرد
بـــە بـــۆنی خۆشـــی جیهـــانی پـــڕ کـــرد
لـــە وشـــکە چــەمان، ئــاوان جــاری بــوون
ئاوەڵو چەمەن گشت ســەوزو شــین بــوون[2]
هـــاژەی قەڵبـــەزان شمشـــاڵی لێـــدا
بـــای وەعـــدەی بـــەهار لـــە هەڵپەڕکێـــدا
مـــەلانی عاشـــق لــــە گــــوڵزاری شـــین
بەســـتە ئـــەخوێنن بـــە لەهجـــەی شـــیرین
گـــڕ وەك ئـــاگری زەردەشـــت هەڵگیرســـا
(مـــەزڵوم) لـــە مـــەدحت دەنگیشـــی نووســـا

[1] زەڕ: زەڕلی، جۆرە پیاڵەیەکە بۆ چا خواردنەوە بەکار دەهات.
[2] ئاوەڵ: چەمو کانی چکۆلە.

جەنگی دووەم

مــوژدەی نەســرەتە لــە هــەموو لاوە
ئەڵــــەمانیان شــــکان، گــــەڕاوە دواوە
لەشکری چەرچڵ وەك شێری جـەنگی
هێتلـــــەری تــــەواو هێنایـــە تـــەنگی
ئیتالیـــای لێکـــرد وا پشـــتی شـــکا
نفـــوزی نـــازی لای چەرچـــڵ نـــەما
هێتلـــەر هـــاتووە دوژمـــن بکـــوژێ
هەر خۆی لـە مەیـدان خـوێنی ئـەڕژێ
کـردەوەی وایــە لــە زووەوە ئـەڵمان
شـــەڕی خـــۆترێن ئـــەکا بێگومـــان

☆ ☆ ☆

کـوا هـەراو گـورەو گـەزافی هێتلـەر
ئـــەیووت ئـــەیگرم میســـرو ســـکندەر[٣]
ئەو دنیـای بـە گـای بێ کـاوان زانـی
بگـــرێو بکـــوژێو بکـــا تـــالانی
لــە بـۆ ریشــی هــات سمێڵــی نـا بـان
کـــردەوەی وایـــە هێتلـــەری تـــاوان
لای ئینگلیــز، ئــەڵمان نیــەتی نگــین
وەك شـــەڕی پێشـــوو ئەیباتـــە بـــەرلین

---

[٣] مەبەست لە شاری (ئەسکەندەرییەی میسرە).

من کچە کوردێکم

من کچە کـوردێکم هوشـیار
پوختـــەو خـــاوێنو نـــازدار
ئەچـــمە مەکتـــەب ئـــەخوێنم
ڕەگـــی جـــەهل دەردێـــنم
کـــە خوێنـــدنم کـــرد تـــەواو
ئـــەبم بـــە کچـــێکی ناســـراو
لـــە ڕێـــی بـــەرزیی وڵاتم
ســـەر دانانـــە ئـــاواتم
بـــۆ خزمـــەتی هۆزەکـــەم
لـــە مەیـــدانا تـــۆز ئەکـــەم
بـــە شمشـــێری ئیتیفـــاق[1]
دەردێـــنم ڕەگـــی نیفـــاق
خوومـــە ڕاســـتیو ئـــازادی
ئـــەژیم بـــە خۆشـــیو شـــادی

[1] ئیتیفاق: یەکگرتن.

منداڵێکی بچووك

مــن منــداڵی بچــووکم، عــومرم ســاڵی تــەواوە
گــەر ئەپرســی لــە نــاوم (عەبدولحەمیــد)م نــاوە
بــابی منــە (ســەید ئەحمــەد) لەقەبەکــەی (مــەزڵوم)ە
ئیســمو شــوهرەتو کونیــەی لــەم نــاوەدا مەعلومــە
لــە رووی لوتــفو مەرحەمــەت، نەسیحەتی ئــەکردم:
لــە بــۆ عــیلمو مەعریفــەت بــەرەو خــۆری دەبــردم
رۆڵــە، هــەتاکو لاوی لــە بــۆ عــیلمو مەعریفــەت
ســەعیکە تــۆ بــە دائــیم، بگــرە رێگــەی حەقیقــەت
شــوعلەی عیلمــت دەربخــە لــە تــاریکی جەهالــەت
دڵ پــڕ بکــە لــە شــەوقی عــیلمو فــەنو عەدالــەت
ئــەبێ خزمــەتی وەتــەن بــە دڵ، بــە فــەرز بزانــی
(حــوببی وەتــەنت بــێ)، ســاحێب دیــنو ئیمــانی
نەســەبی خــۆت بناســە بزانــە کــە تــۆ کــوردی
ســاحێبی شــاهۆ ســوڵتان خــاوەنی شــێرو گــوردی
بــۆ ناســینی قــەومی کــورد عــیلمو تــەئریخ بزانــە
بــە چــاوی خــۆت ئــەبینی کــە کــورد شــێری ژیانــە
چــەند شــاهۆ، چــەندە ســوڵتان لــە تەئریخدا بەیانــە
یەکــە پیــاوێ مەشــهوورە ســەرکردەی میدەکانــە
کــوردانی بــاوكو بــاپیر (مــەزڵوم) نــەبوون وەك ئێمــە
ئــەیان گــوت کوردســتان دایکمــە هــەم نیشــتەجێمە

چاوێ هەڵبێنە[1]

چـــاوێ هەڵبێنـــە، چـــاوێ هەڵبێنـــە
گیانە بە عیشـوە بـەس خـۆت بنوێنـە
ئـــارام لـــە دڵـــی عاشـــق مەسـێنە
تۆبیـــو جوانیـــت جـــەفا مەنوێنـــە[2]
وەکـــو عاشـــقان چـــاوێ هەڵبێنـــە

☆ ☆ ☆

بە چـینی زولـفو پەرچـەمی زەردت
بە ورشەو پرشەی گۆنـای بێگـەردت
بە لـەهجەی خۆشو شـیرینی فـەردت
هـــەرمن موبتـــەلام بـــە داوی دەردت
ســـا بـــە نەزاکـــەت چـــاوێ هەڵبێنـــە

☆ ☆ ☆

عاشـــــقم، ســـــەبرم زۆر لا گرانـــــە
راســـتە (دڵـــداری پـــەنهانی) جوانـــە
دڵـــدار شـــەرمن بـــێ زۆر بـــێ ویجدانـــە
لـە کوێ رووپۆشین پیشـەی جوانانـە؟
ســـەرپۆش فرێـــدەو چـــاوێ هەڵبێنـــە

☆ ☆ ☆

---

[1] ئەم هەڵبەستە لە گۆڤاری گەلاوێژی ساڵی پێنجەم، ژمارە/ ٥، تەمموزی ١٩٤٤دا بڵاو کراوەتەوە.
[2] جەفا: ستەم.

ئێمە تربن یەکەمی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

بــۆ خــۆت ئــەزانی گرفتــاری تــۆم
کــردەوەی تۆیــە زامــانی بــە ســۆم
بــۆ تــۆ دێوانــەو دیــڵو ڕەنجــەڕۆم
خۆشــم نــازانم ڕووەو کــوێ بــڕۆم
بــۆ منــی هــەژار چــاوێ هەڵبێنــە

☆ ☆ ☆

ئــەزانم نــەرمو نــازکو تــەڕی
بــە خشــڵی جــوانی پۆشــتەو بەفــەڕی
ڕەنگینــی دەڵێــی گوڵــە شەســتپەڕی
پــێم نــاڵێی بۆچــی لێمــان بــە شــەڕی
یــا جوابــێ بــدە یــان چــاو هەڵبێنــە

☆ ☆ ☆

بــۆ خــۆم فامــانم ئــەبێ بــە ئێشــم
ئــەبێ بــە نەشــتەر دڵــەی پــڕ ئێشــم
ئــەبێ بــە ئــازار دەروونــی ڕێشــم
هــەتا کــەی ســزاو ناســۆر بکێشــم
بــۆ دەوای دەردم چــاوێ هەڵبێنــە

☆ ☆ ☆

میوانی تۆم

میـــوانی تـــۆم ئـــەم ئێـــوارە، تـــۆ بزانـــە بـــە یـــەکجار
ماچـــم ئـــەوێ، ماچـــم ئـــەوێ، ســـەیرانێکی بێشـــمار
داوا ئەکەم مەقســو دەکـەم! نیگایـەکی گـەرمو گـوڕ
دەم بخەرە ناوی دەمـم دەسـپێبکەین (بـۆسو کـەنار)[1]
لـە باخاتی حوسنی سینەت بـە موحیبـەت پـێم عەتاکـە
دوو لیمـــۆی (تـــازە دەســـی) نـــازەنینی نەزاکەتـــدار
لـــەم دەعوەتـــە بـــا فرســـەتبێ بـــێ تۆبیـــو خـــوا رەقیبـــانم
با سەراسەر خـۆ لـە قـوڕنێن سـەرو دامـان تابـەخوار
باکت چییە (مەزلوم) ئەمڕۆ ئەم دەعوەتە هەر بـۆ تۆیـە
بخۆ بخۆ نەفست کوێرکە لـە چـیمەنو بـاخو گـوڵزار

---

[1] بۆس: ماچماچێن.

غەزال

مەعشـــوقی منـــە، غـــەزال دولبـــەرم[2]
مـــەحبوبی خۆمـــە شـــێوەی ســـروەرم
چـــاوم چـــاوەڕێی فـــەرمانی عەینـــە[3]
دڵ پەشـــــێواوی خـــــەمی زوڵفەینــــە
بـــاغی ئیرەمـــم خـــەت و خـــاڵی لـــەیل
کـــانی گەوهـــەرم کـــەلامی بـــە مـــەیل[4]
هەتا مەیلت بـوو، عەشـقت لـە سـەرما
بـە بـێ مـەیلی تـۆ دڵ شـەوقی نـەما
پیشـــەی فـــەرهادەو، مەجنونـــە کـــارم
وێـــڵ و ئـــاوارەی کـــەژو کۆســـارم
کتێبـــە: کەشـــکۆڵ، قەڵەمـــە: عەســـام
دەروێشـــی ئەکـــەم تـــا (یـــوم القیـــام)[5]
(مەزڵوم)ی بێکـەس بـێ بـەهرەو ئیقبـال
پشـــتیوانت بـــێ یـــەکتای (ذو الجـــلال)[6]

---

[2] غەزال: ئاسك.
[3] عەین: چاو.
[4] کەلام: قسە.
[5] یوم القیام: ڕۆژی هەستان، ڕۆژی زیندووبوونەوە.
[6] ذو الجلال: خاوەن شکۆ (مەبەست لە خوایە).

کوشتمی

کوشـــتمی عەشـــقم نـــەما
بـــەزەیی پیامـــا نـــەهات
نـــەفرەتی کـــردم کچـــێ
بـــۆ دەوای دەردم بـــدات
مایـــــەی ســـــوتانمە
مەرهــــــەمی دڵــــــی زارم
خســـتمییە بـــەحری میحنـــەت
بـــۆ شـــیفای دەردم نـــەهات
کەمەنـــدی هـــەردوو پامـــە
وا ئەســـــیری خـــــەراباتم[1]
بـــە دائـــیم قـــوڕ دەپێـــوم
بـــەڵکو یـــارم نیگـــا بکـــات
بـــۆ دڵـــی لـــەت لـــەت کـــردم
رەفیقـــی چـــۆڵو دەشـــتم؟
دەرمـــــانی دەردم بکـــــە
لێـــو لەســـەر لێـــوم بخـــات
فرێـــی دە بـــا دەرکـــەوێ
وردە خـــاڵی دەوری لێـــوت
ئەگریجـــەی خـــاوو زەردت

---

[1] خەرابات: مەیخانە.

دەمــاغم بــۆ موعەتــەر کــات
توخـــوا شـــیرین ئاســـا
بــە نــاز منــی بێکــەس بلاوێنــە
برێــژە خــوار ئەشــکی خــوێنین
بــۆ مەزرەعــەی جــەورو جــەفات
گرفتـــاری دەردی عەشـــقم
وەکــو فــەرهاد غــەرقی خــونم
ئینتزاری وەسـڵی تۆیـە (مـەزڵوم)
(حــین یــأتي وقــت الوفــات)[٢]

---

[٢] هەتا ئەو کاتەی دەمرێت.

لوتفی یارم

کە مـن لـوتفی ئـەو یـارم بـێ بـە سـەروەتی دنیـای نـادەم
هـەتا لەنجـەی دڵـدارم بـێ بـە زینـەت و زێبـای نـادەم
کەمـەر بەسـتەی عەشـقی یـارم لـە دنیـادا هـەتا مـاوم
چاوی رەشی مەحبوبی خۆم بـە سـەد بـەهێ و رەعنـای نـادەم
وەکو سۆفی لـە خـەڵوەتام بـە دڵ ئەکـەم سـەنای دولبـەر[1]
ئەمن نیمـە خـولقی (هـاوهو)، دەس لـە دەف و عەسـا نـادەم
دەسـتە و دوعـام مـن بـە دائـیم لـە حـزووری دیـوانی خـوا
ئەگەر حیفزی نەکا حافز گوێ بـە نوشـتەی شـێخیش نـادەم
دە (فیردەوسـی) بلـێ بـۆ مـن ئـەی دولبـەری ئـاوارەخورِ[2]
ناکەم یادی (خاڵـەی رێبـوار) بـە حـەیران و ئـای ئـای نـادەم
لـە نەزعایـە (مـەزڵوم) ئـەڵێ ئەگـەر یـارم بملاوێنـێ[3]
نییـە بـاکم بـە یاسـین و بـە تـەڵقینی مـەلای نـادەم

---

[1] سەنا: ستایش، مەدح.
[2] فیردەوسی: ناوی سترانێك بوو لەو رۆژگارەدا.
[3] نەزع: گیانکێشان.

سادەپەرستی

هەرکەسێ نەبێ سادە رووخێکی لە دیوانا[٤]
مایەپووچو رووتو قووت بێ لە دینو لە ئیمانا
هەرکەسێ سادەپەرستە بیپارێزە ئیلاهی
لە غەمو دەردو بەڵاو موسیبەت لە جیهانا
مورشیدە، سادەپەرستی، موریدیەتی، ئەمانە:
خورشیدە چ فەرهادە، چ یوسف لە زەمانا
عەزیزە، خۆشەویستە، موعتەبەرە، براکەم!
ئەم عەشقە لە نەزەر ئەهلی عەشقو ئیمانا
تەسخیرو کەمەندکێشی ئەم عەشقەیە بزانە:
سەد یوسفو زلێخا شۆڕەسوارن لە بیابانا
سەربەستو هونەرمەندە، چاپووکە عاشقی
چالاكو جەسوورە، چ شێرێکە لە مەیدانا
ئوسوڵو قاعیدەی عاشق وەهایە (مەزڵوم)
سووتانە بە بێ دەنگی لە بەیانا

---

[٤] سادە رووخ: ئافرەتێکی جوان.

هەر لە ئەزەل

هەر لـە ئەزەل بـوو بـە ئیرسـم هـەمی دڵو غـەمی دنیـا[1]
جێنشـــینی فـــەرهادمو میراتگـــری عەشـــقی لـــەیلا
بێنســـیبە دڵـــی زارم لـــە ســـەروەتی وەســـڵی یـــارم
بوونـــە عـــەدو کەســـوکارم، دوژمنانـــە ئـــەکا تکـــا
غـــەمی زەمـــان رەفیقمـــە، فیراقـــی یـــار حەریفمـــە[2]
کەســـوکارم رەقیبمـــە، بـــابو مامـــە لەگـــەڵ بـــرا
بێگانەیـــە بـــە مـــن تـــالیعو شـــانس، رۆیـــی کـــەماڵ[3]
دێوانەیـــە فیکـــرو خـــەیاڵ، زەوقـــی نـــەما دڵ ئەبـــەدا
تاراجی کرد عەقڵو دەرکم شاهی عەشقت (وا ئەســەفا)!
خـاڵی مـاوە خێمـەی خـەیاڵ سـوڵتانی دڵ ئەسـیر کـرا
ساتێ نەبوو کە فاریغ بێ (مەزڵوم) لە دەس هیجرانی یار
ساتێ نـەبوو ئاسـوودە بـێ لـە زوڵمـی تـۆ ئـەی بێوەفا

---

[1] هەمی: خەفەتی.
[2] حەریفمە: هاودەممە.
[3] تالیع: بەختو ناوچەوان. کەماڵ: لاوی، جوانی.

بە ئەمری زاتی سوبحانە

بە ئەمری زاتی سوبحانە کە ئەمڕۆ جەژنی قوربانە
هەموو عالەم موعەتتەر بوو بە بۆی ڕێحانی جانانە
سەراسەر خامەکی ئەخزەر کە پۆشی خواروو ژوورو سەر
حەزین بوو جیهان یەکسەر، بە بۆی مشکینی خوبانە[٤]
وەکو قەوس و قەزەح وایە کە سەوزو سووری لەبەردایە
ئەڵێی جەناتی دونیایە کوڕو کچ حۆری و غیلمانە
بە گوڵزاری موعەتتەردا، بە ئەبرۆی مودەوەردا
بە ڕووخساری منەوەردا ئەڵێی ماهی تابانە
بە مەدحی بەرزی باڵای یار بە وەسفی جوانی کاڵای یار
بە سوخمەی ئاڵ و واڵای یار، هەزاری شێت و دێوانە
لە تاو چاوی عەیاری تۆ لە دەس زوڵفی ڕەشماری تۆ
لەبەر جەورو جەفای تۆ کە (مەزڵوم) مات و حەیرانە

[٤] موشکین: ماددەیەکی بۆنخۆشە.

موسوڵمانان چ غەوغایە

موسوڵمانان چ غەوغایە، کەوا کەوتۆتە دنیاوە
لە مەغریب روو بە مەشریقە، تلوعی رۆژ سەری داوە
سەراسیمەو (پەرێشان دڵ) رووەو مەغریب نیگاهم کرد
کە دیم چەشمی نیگاری من لە گوڵشەن شوعلەی داوە
بە شوعلەی دیدەهەڵهاتن، ئەوی عاشق بوو هەڵهاتن
کە دوژمن عاشقانە وا سوپای بۆ ئێمە هێناوە
هەردوو سەری کوڵمی ئەڵێن شوعلەی شەمس و قەمەرە چییە؟
ئەمیان ئەڵێی مەهی چواردە، ئەویان تەعنەی لە رۆژ داوە
شەهدی دەمی بە شیرینی دەعوا لەگەڵ کەوسەر ئەکا
سیاماری سەری زوڵفی کە پێچی حوسنی خۆی داوە
منی (مەزڵوم) گرفتارم لە دەس سیحرو جادووی دولبەر
عەجایب تەبعی ناسک بوو کە ئەم چەند شیعرەی داناوە

کوردیکا
@kurdica

بۆچی نەبم بە دێوانە

بۆچی نەبم بە دێوانە، بۆ شێت نەبم لە داغی تۆ
بۆچ نەسووتێ وەك پەروانە، دڵ لە کوورەی فیراقی تۆ
دڵی بردم لەنجەو لارت، شێتی کردم چاوی کاڵت
پابەندمە دانەی خاڵت، بە دوو ئەبرۆی کەمانی تۆ
لەتلەت بووە دڵی زارم، دڵ پڕ غەمو پڕ ئازارم
وا کوشتمی ئەی نیگارم، گێلگێلەو پەرچەمی تۆ
خوێناوی بوو دەستی لەیلم بە خوێناوی دڵی کەیلم
ئەسیر بووە دڵو مەیلم بە پەرچەمی سیاهی تۆ
بۆ نەڕژێ ئەشکی خوێنین لە چەشمەی دڵی حەزین
بۆ دەرنەچێ سەیلی ئەسرین لە کانیاوی جەفای تۆ
لە نەزعایە (مەزلوم)ەکەت تانە مەدە لە مەعشوقت
عیلاجیکە مەحبوبەکەت، با نەیکوژێ جەفای تۆ

دڵ پەرێشانە

دڵ پەرێشانە لە دووریت بە سێ دەرد، ئەی دولبەرم
یەك بە فیرقەت، دوو بە هیجران، سێ دوژمنی بێفەرم[1]
بۆ دڵی بیماری من هەر لە دونیا سێ بەڵایە
یەك بریندار، دوو نەخۆشیو، سێ شەهیدی خەنجەرم
مانعی وەسڵی منو تۆن، سێ گرۆهی شەرمەزار
یەك رەقیب، دوو بەخیلو، سێ دوژمنی بێشەرم
مەرهەمی دەردی دڵم هەر لە دونیا سێ دەوایە
یەك تەبیب، دوو دەلیلو، سێ ویساڵی مەنزەرم[2]
دەردی دڵم گەر دەپرسی لەتلەتی سێ شت بووە
یەك بە تەعنە، دوو بە لۆمە، سێ بە خەندەی مەحقەرم[3]
ئاهی (مەزڵوم) گەر ئەپرسی بەم سێ وەسفە چارییە
یەك شەهادە، دوو شەفاعەت، سێ دیوانی مەحشەرم

---

[1] فیرقەت: دووری، جودایی. عەدوو: دوژمن.
[2] مەنزەر: ئەو جێگەیەی چاونیگاو سەرنج رادەکێشێ.
[3] تەعنە: سەرزەنشت. مەحقەر: ناحەز.

چاوی کاڵت

چـــاوی کاڵـــت وا ئـــەزانم فیتنەیـــەو قاتیـــل
تیغـی ئـەبرۆت وا لـە کـارداو لەنجەکـەت مائیـل[4]
خەنـــدەکانت ئـــەمکوژێت و خاڵـــەکانت داومـــە
خەنجـــەر ئاســـا موژگانـــت، زوڵفەکـــەت هائیـــل
گوارەکـانی بـانی شـان و پلپلـەی بـانی سـەرت
سلسـلەی گێسـوی سـیاهت وەك ئـەژدیها حاسـیل[5]
جەرگ و دڵ سـووتاوی تۆیـە، عەرعـەری نازدارەکـەم!
بۆکـورووزی دڵ لـە عالـەم بۆتـە ئـاگری نائیـل
گـەه بـە عیشـوەو لارو لەنجـە، گـەه نیـازی نـازەنین
گەه بە غـەمزەو لارە پێچـت، لـە کـن نیگـات واسـیڵ
کولـمی سوورت کوشتمی، ملوانکەکـەت زنجیری پـێم
جـا بـە تـەحقیق بـێ نـەجاتم یـان هـەروا دەبم زەلیـل
قاسـیدی قـەلبی حـەزین تـەبلیغی (مـەزڵوم) ئـەکا
میسـلی فـەرهاد لەشـکری غـەم، واعیـەو شـامیل

---

[4] مائیل: حەزلێکەر.
[5] حاسیل: ئەمێنێتەوە.

ژن[1]

ئاخ لە بۆ ژنێك كەمێ نیوداشت بێ
بەڵام بە شەرتێ بەکەڵکی داشت بێ
بۆ فەقێو حوجرە چاكو دەمدوو بێ
لەگەڵ هەموویان رووخۆش و ئاشت بێ
رێزیان لێبگرێ بە میهرەبانی
خزمەتکردنیان بە بێ پاداشت بێ

کوڕ[2]

کوڕ لە کوێ ئەبێ پیشەی کچی بێ
سووراوی کوڵمو بۆیەی لچی بێ
سمێڵ نیشانەی پیاوە بیتاشی
دائیم خەریکی شانەی پرچی بێ
با هەستێ رۆحی بخاتە سەر دەس
پێشەنگی خەبات بەر نەدا بۆ کەس
تا گەل بباتە لوتکەی ئازادی
ئەوساکە بژی بە خۆشیو شادی

[1] ئەم هۆنراوەیە لە دەمی مامۆستا مەلا مەحمووی کزەڵ وەرگیراوە.
[2] ئەم هۆنراوەیە لە دەمی مامۆستا مەلا مەحمووی کزەڵ وەرگیراوە.

لە وەسفی جوانیت

لە وەسفی جوانیت ئەی یاری دڵدار
ئەم دوو سێ فەردە ئەڵێم بە یادگار
ئەبرۆت بە نەقش سونعی ئیلاهی
کێشراوە وەك تاق، ئیقبالی شاهی
چاوت گەلاوێژ، پریشکە دێنێ
روومەت ئاوێنە، ئینسان ئەنوێنێ
دەم کانی یاقووت، پڕە لە گەوهەر
زوبان شیرینتر لە شەهدو شەکەر
دوو زوڵفی رەشت، هەر وەکو رەشمار
ئاڵاوە لە مل نازگی نازدار
گەردی وەك بلوور، مینایی بێگەرد
شیرین و پەسەند وەك ئاڵتونی زەرد
زوڵفت وەك کەمەند نێچیری بەهرام
بۆتە زنجیری دڵەی نابەکام
مەمانت نارنج، یا لیمۆی کاڵە
یاخود شەمامە یان پرتەقاڵە
گۆنات وەکو شەمع، منیش پەروانە
بە حوسنت سووتام، جەرگم بریانە
سینەت بە وێنەی بەفری تازەو تەڕ
ساف و بێگەردی وەك بەردی مەڕمەڕ
نافەت عەترڕێز پڕ موشك و عەنبەر[٣]
پڕ لە رائیحەو بۆنی موعەتتەر
شەرتە (مەزلۆم)یش لەیلی نازپەروەر!
مەجنونی تۆبێ تا رۆژی مەحشەر

---

[٣] نافەت: ناووك. موشك: ماددەیەکی بۆنخۆشە لە ناووکی مامزی موشك دێتە دمرێ.

@kurdica

من و شەیتان

هەر ئەمووت خۆزگە بمدیایە شەیتان
ئیبلیسی لەعین دوژمنی رەحمان
داخی دڵی خۆم پێ بڕشتایە
حەقی بەرو دوام لێبسەندایە
من بەو داخەوە گەلێ مامەوە
بەو حەسرەتەوە ئەتلامەوە
تا ئاخر، شەوێ وەختی نیوەشەو
بە عەزمی نوستن چاوم چووە خەو
دیم لە خەومدا تازە جەوانێ
بە باڵا عەرعەر، شیرین زوبانێ
گەردن وەك شووشەی گوڵاو موعەتتەر
نازكی گۆنای لە گوڵ ناسكتر
بە سەد نەزاكەت هات بەلامەوە
زامار بووم، زامی بۆ كولانمەوە
چاوم هەڵبڕی، دیم چاوی مەستی
خەیاڵێ بێهۆش بووم كەوتم بە مەستی
وتم: ئەی جوان، تۆ بی جوانی خۆت
پەریت، ئادەمیت، بڵێ ناوی خۆت
تۆ بۆچی وێڵی، بۆچی عەودالی
بۆچی موحتاجی دیوانو ماڵی؟

☆ ☆ ☆

دەم بە خەندەوە، جوابی دامەوە

یــەك دوو قــەدەمێ هــات بەلامــەوە
وتــی: پــەری نــیم، ئــادەمیزادم
وتــی گوڵچــینی بــاغی مــوردام
مــن ئــەو كچــەم كــە پــارو پێــرار
لــە عەشــقی منــدا لات نــەبوو قــەرار
ئێســتاش بــە یــادی جــاری جارانــت
خــۆم بــە دیــاری هێنــا دیوانــت
بــۆ فــەرەحی دڵ بــۆ خــەڵوەتی خــەو[1]
لــە بــۆ ســەیرانو رابــواردنی شــەو
وتم بــەخێربێی قــوەتی ئــەژنۆم
مەرهــەمی دەردی زامــانی بــە ســۆم
گــەلێ مــەمنون بــووم ئەزیــەتت كێشــا
لــە بــۆ دیــدەنی تەشــریفت هێنــا
فەقــەت تــۆ نابــێ گلــەیی بكــەی
تەعنــەی بێمــەیلی لــە دڵــم بــدەی
مــن لــە پــارەوە قــەولم كــردووە
لــە حــەرام دوور بم تۆبــەم كــردووە
ئێســتا تــۆ لــە مــن بــە شــەرعو قــانوون
گــەلێ حــەرامی بــە بــێ چەندوچــوون
وتــی: لەوســاوە لــە یــەكبووین جیــا
هــەوڵو تەقــەلام بــۆ ئەمشــەو ئــەدا
ئێســتا تــۆ ئــەڵێیت، بــە تــۆ نــاڕازیم
تۆبــەم كــردووە، یــەعنی كــە سـۆفیم
ئــەو قــەولی خۆتــە، تــۆ بــدە بــە بــاد

[1] فەرەح: خۆشی. خەلۆمت: تەنیایی.

بێــرە پێشــەوە هەرچــی (بــادا بــاد)![1]
بــە گــەنجی ئەگــەر هەرچــییە بکــەی
گونــاهی کەمــە، چــونکە تــۆ جوانکــەی
بە عــومری جــوانی هــیچ قســوور مەکــە
هەر وەقتــێ پیربــووی ئەوســا تەوبــە کــە
موختەســـەر چـــاکە هەڵمـــەتم بـــۆ بـــرد
وەك گـــورگی برســـی ژێـــرەوژووم کـــرد
گەلێ ســواری بــووم کێشــامە ژێــر بــار
بــەناز جارجــارێ ئــەیووت ئــەی هــاوار
فاســـیلەم نـــەدا تـــا وەقتـــی ســـەحەر
دامە بــەر کــوت و حەملــەی پــڕ هونــەر
ئەمەنــدەم لێــدا بــە حەربــەی چــەرمین
ئەسڵی مەقسەدی گشــت بــوو بــە بــرین
خـــوێن و ئـــاو جـــاری لێئەهاتـــە خـــوار
وەکـــو چـــۆڕاوگەی گوێســـیلەی بـــەهار
سەارســـەر لاشـــەی ئـــەو نەوجەوانـــە
ســـیس و شـــێواو بـــوو وەکـــو هەمانـــە
کاتـــێ بـــەتاڵ بـــوو خـــەیاڵی ســـەیران
هـــەواو خۆشـــی و شـــادی مەعشـــوقان
لـــەب بـــە خەنـــدەوە، هاتـــە کایـــەوە[2]
جـــــەوابی منـــــی وەهـــــا دایـــــەوە:
من کەی یاری تۆم، کەی بە تــۆ دۆستم
مــن بــۆ حــاڵی تــۆ مەینــەتی و کۆســتم
چـــونکە شـــەیتانم، دوژمنـــی ئـــادەم

[1] چی ئەبێت با ببێت.
[2] لەب: لێو.

ئەیخەمــە عوســیان ئیســلام زۆرو کــەم[3]
ئـــەمن دوژمنـــی ئـــەولادی حـــەوام
(بــەری) لـــە قـــاپی رەحمـــەتی خـــودام
تۆبەی چەند کەسی وەکو تـۆم شـکان
چـــەندە عابـــدم خســـتۆتە عوســـیان
جـــوابم دایـــەوە وتم ئـــەی شـــەیتان
قەســـەم بـــە خـــودای زەمـــین‌و ئاسمـــان
تۆبـــەم لـــە جـــاران زۆر قائیمـــترە
نوێـــژو تاعـــەتم گـــەڵێ چـــاترە
بۆیـــە هـــەر ئـــەموت مـــن تـــۆم بدیایـــە
تۆڵـــەی عالـــەمم لێـــت بســـەندایە
شـــوکر ئـــاواتم ئـــەوا هاتـــە دی
دوژمنـــی خـــۆمم بـــە سەرشـــۆڕی دی
یـــاخوا ســـەد خێـــری وەهـــا بێتـــە رێـــم
کە دوژمنی خـۆم هـەر بـۆ خـۆم بیگـێم
ئەلحەمـــدولیلا لـــە رۆژی مەیـــدان
چەند زەربەی کاریم بـە دوژمـن گـەیان
دوژمـــنم، شـــەیتان، بـــۆم هاتـــە مەیـــدان
هەر بە دەستی خۆی، خـۆی دا بـە تـڕان
ئەی شەیتان یـاخوا زوو بـۆم هەڵکـەوی
دیسان بەر حەملـەی (مـەزلوم) بکـەوی

---

[3] عوسیان: یاخیبوون، فەرمان جێبەجێ نەکردن.

فەسڵی بەهارە

فەسڵی بەهارە، عەزیزم نۆبەتی سەیرانمە
وەقتی عیشوەو نۆش‌و شادی، زەوقی دەس لە ملانمە
چی لە دڵکەم، ئارەزووی وەسڵی مەهڕوویان ئەکا[1]
سەد جوانی حۆریی رووخسار لە دیوانا میوانمە
من نامەوێ خەت‌و خاڵ‌و نەقشی رووی دولبەران
چونکە خێمەی گوڵ‌و نێرگس مەنزەری چاوانمە
قەڵەم کوول بوو، لە وەسفی حوسنی تازە جوانان
ئەمجا نۆبەی تۆیە، رەقیب ئارەزووی مەیدانمە
بەهرەکەی شیعرم سوارە، تیغی زوبانم موو ئەکا
گەر رەقیبم بێتە مەیدان، ئەوساکە من سەیرانمە
سواری ئەسپی نالەبارە رەقیب لە دوور وا غار ئەدا
ئەمڕۆ (مەزڵوم) وا لە سەبرا موسابەقەی سوارانمە

---

[1] مەهڕوویان: رووی وەك مانگ.

@kurdica

کچە کورد

کچــە کــوردێکم زەریــفو هوشــیار
بــۆ کــزی هــۆزم، دڵســۆزو غــەمخوار
بــۆ ژینــی کــوردی گــیروەدەی هــەژار
دنیــام لێبۆتــە شــەوی تــیرەو تــار
ئــارامم نییــە، نــاگرم قــەرار

☆ ☆ ☆

تــاوێ لــە داغــی کــوردی بــەجێماو
دەمــێ لــە حەســرەت لاوانــی شــێواو
بــۆ حــاڵی ژینــی تــاڵی وەك زووخــاو
ئــازاری قــەبرم هاتۆتــە بەرچــاو
دڵ مەینــەتبارە دەروون پــڕ جــەخار

☆ ☆ ☆

حەیفــە کــە کــچو بــە کــچ ناســراوم
لــە تــانو پــۆی کــوڕ جیــاواز کــراوم
بــۆ خزمــەتکردن بێبــەش کــراوم
ســەر دانێــم لــە ڕێــی قــەومی فــەوتاوم
نەقــدی جانیشــم بکــەم فیــداکار[2]

☆ ☆ ☆

ئــەوەی، کــە کــوڕو گــەنجو بــەکارە
بــۆ خزمــەتکردن دەســەڵاتدارە
بــۆ شکســتێنێ وا گرفتــارە
خزمــەتی هــۆزی لــەلا بێگــارە
دەمــی بەســتراوە نایەتــە گوفتــار

☆ ☆ ☆

[2] جان: گیان.

کۆششـــی خـــەڵکی لـــە بەرچـــاوانە
ئـــەزانی هـــەوڵیان کـــە بـــێ سـامانە
لەســـەریان نییـــە دەســـتی بێگانـــە
بۆیـــە وڵاتیـــان ئـــەڵێی جینانـــە[1]
وەنەوزی غەفڵەت نادا لـە رووی کـار

☆ ☆ ☆

تکایـــە بـــرای لاو، چـــاكو جـــوان
قـــۆڵی لێهەڵکـــەن وا بێنـــە مەیـــدان
بـــە دڵ تێکۆشـــن، ئـــازا بێووچـــان
بـــەڵکو بچـــینە ریـــزی میللـــەتان
ســـەربەخۆ بـــژین نـــەبین دەســـتەوخوار

---

[1] جینانە: کۆی (جەننەت)ە، بەهەشت، فیردەوس.

هاوینی بەرزنجە

تریفەی مانگەشەو، بریقەی کڵاوزەر
شێوەی مەحبوبان، دێتە بەرنەزەر
سەدای لایلایەی تازە جوانان
ئەلاوێنێتۆ، دۆستو مەعشوقان
کزەی بای شەماڵ کە دێ بە جارێ
بۆی گوڵێ دێنێ لە باغچەی یارێ
قاسپەی نێرەکەو وەختی نیوەشەو
دەنگە بۆ عاشق، راپەڕە لە خەو
جریوەی چۆلەکەی بەیان لە ئاسمان
بەستە ئەخوێنن وەکو عاشقان
شنەی بای سەحەر ئەشنێتەوە
بە ناز گوڵەکان ئەلەرێتەوە
بولبولی هەزار لەم چڵ بۆ ئەو چڵ
بێ پەروا ئەڕوا لەتاو عەشقی گوڵ
سینەو باغچەی بەی، پۆلی نازداران
هاوتایە لەگەڵ سپێدەی بەیان
گۆنای نازداران بە رەنگ ئاڵو سوور
سێوەیل لێیداوە، نەك سووراوی سوور
شێوەی جەوانان بە وێنەی غیلمان
مەملەکەت جەنەت هەم (رەوزەی ریزوان)
نەخشاوی سنعەت زاتی کردگار
بۆ (مەزڵوم) مەدحی نایەتە گوفتار

کوڕەکاژاو[1]

ئــەی (کوڕەکــاژاو) بــەرزی هــەوادار
ساحێب نـەزارەت بـۆ دەشـتو کۆسـار[2]
ســەربەرزو بڵنــد، گشــت شــاخەکانی
سایەی سـەری گشـت قـەومی کـوردانی
بــە ســەربەرزیی تــۆو چــیای بێســتون
ســەربەرزن قەنــدیل هــەم پیرەمــەگرون
دەماوەنــــد دائــــیم ســــەنا خوانتــــە
عاشــــقی قــــەدو بــــاڵای جوانتــــە
بــەردت هەمتایــە لەگــەڵ گەوهــەردا
غوبـارت تەعنـەی لـە سـەد جەوهـەر دا
ئێســـتاکە بۆچـــی مـــاتو شـــێواوی؟
بۆچـــی حـــەزینو زەرد هەڵگـــەڕاوی؟
بۆچـــی ئەمەنـــدە مـــاتو غـــەمباری؟
بۆچی ڕەنگ زەردی، بـۆ لـێو بـە بـاری؟
کــوا شــنەی پــاڵی بــەرەزای پاڵــت!
کــوا خێمــەی گــوڵو گوڵاڵــەی ئاڵــت!
کــوا پــۆلو دەســتەی تــازە جوانانــت!
کــوا شــەرقیو نەشــید ســەراو ئــەیوانت!
کــوا خــوڕەی بــەفراو فەســڵی بــەهارت!
کــوا دەســتە دەســتەی مەحبوبــەو یــارت!
کــوا ســروەی نەســیم، بــەری بــەیانت!
کــوا نەغمــەی بولبــول دەوری گوڵانــت!

---

[1] کوڕەکاژاو: چیایەکی بەرزە لە شارباژێر (بەرزنجە).
[2] کوهسار: ناوچەی شاخاوی.

مـــن داوا ئەکـــەم کـــۆهی بـــە ســـامان
حـــاڵو ئـــەحواڵی خـــۆت بکـــە بـــەیان
جـــوابی دامـــەوە هـــەر وەکـــو بولبـــول
وتـــی: چـــی ئـــەڵێم بیگـــرە بـــە دڵ
مـــن شـــاخی مەشـــهوور کوڕەکـــاژاوم
لـــە ئاســـتی دوژمـــن لارە کـــلاوم
مـــن جێگـــای مـــەردو پاڵـــەوانانم
هـــەم بێشـــەی گـــوردو شـــێری ژیـــانم
فەســـڵی بـــەهاران بـــە خێمـــەی گـــوڵان
ئەڕازامـــەوە هـــەر وەکـــو ڕێـــزوان
چـــەند چـــەشمەی ئـــاوی ســـازگارم بـــوو
چەند بـاغو باخچـەی پڕ لـە کـارم بـوو
وەختـێ گـوڵزاری خـۆم ئـەدی بـە چـەم
سـەد تەعنـەم ئـەدا لـە (بـاغی ئـیرەم)
پـۆلی نـازداران نـازك نـەو خـالان
روومەت پەڕەی گـوڵ، قامـەت شمشالان
بـە عیشـوەو نـازو لەنجـەولارەوە
بـە چـاوی مەسـتی پـڕ خومـارەوە
ئـەهاتن بـۆ لام بـە عـەزمی سـەیران
ئـەمن جەنـەت بـووم، ئـەوانیش غیلمـان
چـەند زاتـی مەشـهوور قـەدیمی رۆژگـار
ئـەهاتن بـۆ لام بـە عـەزمی شـکار
رۆژێ لـە رۆژان نیگـام کـرد بـۆ دوور
دیم گـەردەلوولێ لـە رووی شارەزوور
دنیـا سەراسـەر بـووە بـە زوڵمـات
ئـەهالی غـەمگین حـەزینو دڵ مـات

@kurdica کوردیکا

پرسیم لـــە کەسێ بـــە کـــوردی زوبـــان
ئـــەم غـــەوغا چـــییە، بـــۆم بکـــە بـــەیان
دنیـــا سەراســـەر بـــۆ لـــە گرینـــە
بۆچـــی مـــەخلوقات دڵ پـــڕ برینـــە؟
لـــەم خاکـــە پاکـــە چـــییە قـــەوماوە
دووربـــێ فیتنەیـــە، کەوتـــە دنیـــاوە؟
جـــوابی دامـــەوە بـــە دڵـــی پـــڕ جـــۆش
بـــە گریـــەو زاری بـــە شـــینو خـــرۆش
حـــاڵو ئـــەحواڵی بـــۆ کـــردم بـــەیان
ئەســـڵی مەســـئەلەی لا کـــردم عـــەیان
وەقتێ کـــە بیســـتم ڕۆژی ڕەشـــی کـــورد[1]
هاتمـــە جـــەنبوش، هـــەتا شـــەقم بـــرد
کـــردم بـــە ســـەرما خـــاکی بـــێ شمـــار
یەخـــەی خـــۆم دری لـــە ســـەرتابەخوار
بـــاغو باغچـــەی گـــوڵ کەوتنـــە خـــەزان
ناڵـــەی بولبـــولان گەیشـــت بـــە ئاسمـــان
ئەمەنـــدە گریـــام کێشـــام بـــە ســـەردا
وەك بـــاوك مـــردە بـــانگم لـــێ بـــەردا
یـــاخوا دەردی وا خـــوا نەیـــدا بـــە کـــەس
وەکو دای بە کـــورد (مـــەزڵوم)ی بێکـــەس

---

[1] مەبەست لە تێکچوونی کۆماری کوردستان لە مەهاباد.

سکاڵا لە خزمەت یارا

یــــاری وەفــــادار، یــــاری وەفــــادار
نــــازکو نــــازدار، یــــاری وەفــــادار
لـە هیجرانی تۆ بـووم بـە کـۆی زوخـاڵ
نـەمکرد سـەیرانی گۆنـاو خـەتو خـاڵ
عەهــدە کردوومــە هــەر وەکـو فـەرهاد
لە کۆی عەشـقی تـۆ خـۆ بکـەم بـەرباد
هــەر کاتــێ شــاد بــووم بــە دیـداری تـۆ
بــووم بــە خــاوەنی خــەتو خــاڵی تــۆ
لام مەتڵـــەب نییـــە تەعنـــەی رەقیبــــان
گوێ نادەم بە پەنــد، واعیــزو خویشــان[٢]
دەوڵـــەتی وەســـڵت بـــۆ مـــن کافییـــە
تــاجی کەیخوســرەو لام بــەهای نییــە
گــەنجو ئیقبــاڵم دانــەی خــاڵی تــۆ
چــرای دیــوانم چــاوی کــاڵی تــۆ
خــوردو خــۆراکم ماچــی کــوڵمی تــۆ
شیشــەی شــەرابم ســای گــەردنی تــۆ
مەعبەدخانەکــــەم خەڵوەتخانــــەی تــــۆ
قیبلــەگای ســوجدەم میحرابــی ئــەبرۆ
تــەوافی کەعبــەم وەســڵی دیــدارت
(حەجەرلئەسـوەد) خـاڵی رووخسـارت

---

[٢] واعیز: ئەوەی نەسیحەت دەکا.

تـای عـودو تـارم دوو زوڵفـی خـاوت
سەرخۆشـی کـردم مەیخانـەی چـاوت
مێـزی شـەرابم سـینەی مەڕمـەڕت
مـەزەی شـەرابم دوو لیمـۆی تـەڕت
عـەرەق‌و بـیرەم ماچـی کـوڵمی تـۆ
سـاقی‌و پیاڵـەم چـاوی گەشـی تـۆ
دەم دەم ئەنۆشـم شـەرابی گۆنـات
دوو لیمـۆی کاڵـت، بـۆ مـەزە هێنـات
مەسـتی دوو چـاوی (عاشـقکوژی) تـۆم
جگـەر لەتلـەتی غـەمزەو نـازی تـۆم
چـاوت هـەڵبڕە، بزانـە مـن کـێم
ئـەمن مـەجنونی دوو چـاوی لـەیلێم
ئەسـیرم بـە دەس رەقیبانـەوە
هـەم بـە دەس دڵـەیماڵوێرانـەوە
دەردم وەهایـە لـەیلی نازپـەروەر!
نزیکـە دەرچـم لـە پێسـتی بەشـەر
ئیـتر کۆتـایی کـەلامم نایـە
رەنگ زەردی عەشقم، شیفام قـەت نایـە
(مەزلوم) وەك مـەجنون پیشـەی زارییـە
خولیـای عاشـقی بـێ قەرارییـە

کام ویژدان

کام دین، کـام ئیمـان، کامیـان ویژدانـە
ئـاخۆ کـام ئینسـان ئەمـەی لا جوانـە
گــەرماو شــەرارەی هــەتاوی بــەتین
خـوێنم کـا بـە ئـاو، هێـزم کـا بێ تـین
هەوڵبــەم بــە دڵ بــە درێــژی ســاڵ
بـە سـەرماو گـەرما بـۆ ئیـدارەی مـاڵ
بــە ســاڵێ بــەحاڵ شــتێك پەیاكــەم
لــە مـردن كۆشـێ خێـزان رزگاركـەم
كـاتی حاسـیلات، بـێ شـەرمو بێبـاك
لێم كـۆ ئەبنـەوە وەك داڵ بـۆ سـەرلاك
بێ عـەرەق رشـتن، یـان رەنجـی بـازوو
خەرمان بەش ئەكەن، سـەهل زووبـەزوو
بەشـی موڵكانـەی: ئاغـا، شـێخ، مـەلا
لە چوار بـەش بێشـك سـێ بەشـی ئـەبا
ئینجـا چـی مـاوە بـۆ مەسـروفی مـاڵ
بــۆ جــلو بــەرگو پــێڵاوی منــاڵ
ئـاهو هەناسـەی ئـەم گشـت خێزانـە
بچــێتە ملــــی ئـــەو ملهوڕانـــە
(مــەزلوم) تــا شــێخو ئاغــا لــەناوبێ
لــــە كوردســـتانا ئـــازادی نابـــێ[1]

[1] ئـەم هۆنراوەیـە لـە مەلیحـەخانی خێزانـی شـاعیر بیسـتراوەو شـێخ عومـەری كـوڕی شـاعیر نووسیویەتیەوە.

خەفەت دڵمی برژان

خەفــەت دڵمــی بــرژان وەك كــەباب
جەرگم لەتلەت بوو وەك گۆشتی قەساب
درا لــە شــیش و بــرژا بــە ئــاگر
بــۆ مــەزەی شــەراب ئــەوەڵ و ئــاخر
ســەبرو تاقــەتم لــە دڵا نــەما
پــردی تەحــەممول لــە ســەد لا پسا
لــە رووی ســەر زەمــین فیعلــی ناشــیرین
ئەمەنــدەم دیــوە نایەتــە نووســین
عــەرەقخۆر دائــیم، پیاڵــەی مــەی بەدەســت
بــێ پــەروا ئــەیخوارد رووســیای بەدبــەخت
ناترســێ لــە رۆژ دیــوانی مەحشــەر
قــەت خــۆفی خــوای نایەتــە نــەزەر
قەشمــەری بــە نوێــژ، گاڵتــە بــە رۆژوو
ئیســتیهزا بــە حــەج، زەكــات و مــەولوو[1]
عــەرەق خــواردنی ئەمەنــد لا جوانــە
قــاپێكی بــە دەس، دووی لــە گیرفانــە
بــۆ خــۆی زەرەرو بــەڵا ئەســێنێ
هــەر بــە دەســتی خــۆی دیــن ئــەدۆڕێنێ
لــە حــاڵی مــردن گــەلێ بێحــاڵن
تــاڵبی هــەواو نــەفس و خــەیاڵن

---

[1] ئیستیهزا: گاڵتەپێكردن.

@kurdica

خوایـــە تـــۆ خـــۆت فعلیـــان ئـــەبینی
غـــەزەبت بۆچـــی بـــە جـــۆش نایـــەنی
لـــە دونیـــا لـــە مـــن عاســـیتر نییـــە
باســـی خـــەڵق ئەکـــەم خـــۆم لـــەبیر نییـــە
(مـــەزڵوم) گونـــاهی خـــۆم ئەکـــەم ئیقـــرار
تەڵـــەبی عـــەفوو ئەکـــەم لـــە ســـەتار

مەرحەبا پارە

مەرحـــەبا پـــارە، مەرهـــەمی زامـــم
فـــەرەحی قـــەلب‌و دڵـــەی ناكـــامم
پـــارە، بـــە تۆیـــە قـــووەتی ئـــەژنۆم
ئـــەتۆ دەرمـــانی بـــۆ زامـــی بەســـۆم
پـــارە گریكـــی دڵـــی ویرانـــی
واســـیتەی روونـــی هـــەردوو چـــاوانی
ئـــەتۆ چـــاتری لـــە بـــراو بـــاوك
هـــەر ئـــەتۆی پـــارە، پریاســـكەی نـــاوك
بـــۆ تۆیـــە بـــرا بـــرا ئـــەكوژێ
لـــە رووی مەیـــدانا خـــوێنی ئـــەڕژێ
بـــۆ تۆیـــە دەوڵـــەت حـــەرب ئـــەكا ئـــیعلان
حـــەیات تـــەرك ئـــەكا ئـــەبووریَ لـــە گیـــان
كاســـبان بـــۆ تـــۆ رۆژ هـــەتا ئێـــوار
هـــەوڵت بـــۆ ئـــەدەن لـــە لادێ‌و لـــە شـــار
بـــۆ تۆیـــە جـــەردە كـــە رێگـــە ئـــەگرێ
بـــە گوللـــە، جـــەرگی رێبـــواران ئـــەبڕێ
بـــۆ تۆیـــە كـــە ژن حـــەیا ئەفرۆشـــێ
خـــۆی مـــەهتوك ئـــەكا لـــە بـــۆ قرۆشـــێ
پـــارە لـــە دونیـــا، هـــەر تـــۆ ئـــەنوێنێ
هەر وەكـو بولبـول سەربەسـت ئـەخوێنێ
پـــارە چـــەند پیـــاوی نـــەفام‌و هـــەرزە
بە تۆ بوو بە پیاو زیاد بـەم نـەوع‌و تـەرزە
چەند مـەردو عـاقڵ بـە بـێ دەردی سـەر
دێنـــە خزمـــەتی ئـــەبن بـــە نۆكـــەر
چەند كەسی ناكەس تـۆ كـردت بـە پیـاو

کــردت بــە خــاوەن دیــوانی تــەواو
بـە بـێ تـۆ پـارە چـەند سـاحێب وەجـا غ
مــاتو غەمگینــە دەروون پــڕ لــە دا غ
تــەنها خــەمرەوێن جــەنابی ئەمــە
بــێ پــارە بەشــی هــەر جــەفاو غەمــە
هیچ کەس ناپرسێ لـە سـاحێب نەسـەب
لە قـەدرو حورمـەت لـە حـەیاو ئـەدەب
مــەلای بێچــارە کــە لێــی ئەپرســێ
هــەزار یاســینو تــەلقین بــە فلســێ
کێ بـە شـێخ ئـەڵێ لـە کوێـوە هـاتووی
دەروێش بە پولێ سـەد زیکـری یـاهووی
غــەیری پــارەدار هــەمووی بەتاڵــە
کــێ مــەلاو شــێخی هــەر لــە خەیاڵــە
هەرکـەس پارەی بـوو ئـەو کەسـە پیـاوە
دێنــە خزمــەتی لــەملاو لــەولاوە
ئەگــەر پــارەدار لــە فــەقیر بــدا
ڕەزیلــی بکــا تەعنــەی لێبــدا
گــەلێ پێــی خۆشــە زۆر منــەتبارە
لای نەســیحەتەو فــەقیر بێچــارە
پێــی ئــەڵێ حەقتــە هەرچــیم پێبکــەیت
لام نەســیحەتە هەرچــیم پــێ بڵێیــت
(مــەزلوم) بزانــە پــارە بــۆ دونیــا
چــەند فــەزلو هونــەر بــە ئینسـان ئـەدا

بۆ پارە

بـــۆ پـــارە گـــەلێ خـــۆی ریســـوا ئـــەکا
موبتـــەلای داوو ســـەد بـــەڵا ئـــەکا
بـــەیانی کـــردووە پیاوچـــاکانی زوو
دینتـــان دینـــارەو ســـڵ ناکـــەن لـــە ســـوو
پارەیـــە مایـــەی ســـەرگەردا نییـــە
هـــەر پـــارە ئەســـڵی ماڵوێرانییـــە
کەســـێ کـــە پـــارەی هـــەبێ بـــە غـــەزەب
دینـــی بـــە پـــارە ئـــەدا بـــێ تەعـــەب[1]
هەرکـــەس دینـــی خـــۆی بـــە ســـیمو زەڕ دا
خـــۆی خســـتە دۆزەخ، ســـەرکا بـــە قـــوڕدا
هـــەر پـــارە ئینســـان ئەخاتـــە عیســـیان[2]
تـــەوەللای ئـــەکا لـــە دیـــنو ئیمـــان
پـــارە چـــەند کەســـی کـــردووە مـــەغروور
وەکـــو دێوانـــە بـــە مەســـتی مەشـــهوور
قـــارون بـــە پـــارە (تەککـــەبووری) کـــرد[3]
خۆی ریسوای لای خواو پێغەمبـەری کـرد
کەســـێ ئینســـان بـــێ لـــە بـــۆ ســـیمو زەڕ
خـــۆی رووزەرد ناکـــا لـــە رۆژی مەحشـــەر
پێغەمبـــەر بـــۆ خـــۆی داوێتـــی خەبـــەر
پـــارە فیتنەیـــە بـــۆ حـــاڵی بەشـــەر
(مـــەزڵوم) زەڕو ســـیم خـــاس بـــۆ ژنانـــە
ســـوكو بـــێ بـــەهای لای مەردومانـــە

[1] تەعەب: هیلاكو ماندوو. [2] عیسیان: تاوانو گوناهکردن.

[3] کابرایەکی دەوڵەمەندی بەنی ئیسرائیلە، لە سەردەمی حەزرەتی موسادا ژیاوە. موسا نەفرەتی لێکردو کابرا خۆیو خەزێنەکانی بە ناخی زەویدا چوونە خوارەوە، کینایەتە بۆ دەوڵەمەندی.

هەڵۆو ڕێوی

تـــەیرێکی عـــاقڵ زیرەکـــی هوشـــیار
خـــانووی کردبـــوو لەســـەر یـــەك چـــنار
بـــە عـــەیش‌و شـــادی بـــە خۆشـــی ژیـــان
لەســـــەر ئـــــەو دارە کـــــردی (ئاشـــــیان)[٢]
ڕۆژێ لــــــە ڕۆژان ڕێــــــویی حیلــــــەکار
ڕێـــڕەو بـــوو ڕێگـــەی کەوتـــە بنـــی دار
ســـاتێ ڕاوەســـــتا لـــــووتی هـــــەڵبڕی
لەســـــەر دارەکـــــە تەیرەکـــــە فـــــڕی
بـــانگی کـــرد ئـــەی تـــەیر لـــەو دارە بـــەرزە
بێـــرە خـــوارەوە بـــۆ ســـەر ئـــەم عـــەرزە
ئەگـــەر بـــە قســـەم قەناعـــەت نەکـــەیت
هەر بە دەستی خۆت، خۆت ریسوا ئەکـەیت
بـــە کلکـــی تیـــژو ئەســـتووری زۆردار
دار لـــەت لـــەت ئەکـــەم هـــەروەکو مشـــار
کاتـــێ کـــە دارم کـــرد پـــارە پـــارە
مـــەردو نامـــەردی ئـــەو وەختـــە دیـــارە
بـــێ ســـزاو زەرەر هـــەر بـــە دەســـتی خـــۆم
کـــەوڵت ئەکـــەم‌و بـــە ژەمێـــك ئـــەتخۆم

✪ ✪ ✪

هـــەڵۆی خـــڕو جـــوان لێـــی هاتـــە گوفتـــار
وتـــی: مـــام ڕێـــوی جـــادووی حیلـــەکار

---

[٢] ئاشیان: هێلانە.

سـیحری تـۆ مـەعلوم لای مـن بەتاڵـە
عـەقڵت عەبەسـە، فیکـرت مەحاڵـە
بـڕۆ لـە ڕێـی خـۆت خـوا ڕزقـت بـدات
مـن نێچـیرت نـیم مـەعلوم بـێ لـەلات
هـەڵۆ زۆر ڕجـاو تەشەبووسـی کـرد
لـە لای مـام ڕێـوی تەئسـیری نـەکرد
بـە قـەهرو غـەزەب لەسـەر دار فـڕی
سـواری ڕێـوی بـوو تـا ورگـی دڕی
ڕێـوی کـرد پـارە، وەك شـێری جـەنگی
جـەرگی دەرهێنـا بـە زۆری چـنگی

☆ ☆ ☆

ڕێـوی بـۆ تـەماع وازی نـەهێنا
نـە هیچـی دەستکەوت، سەریشـی دانـا
ئـاخ لـە بـۆ کەسـێ نەچـێ بـە قـارا
لەگـەڵ دوژمنـا بکـا مـودارا
تـاکو فرسـەتێ دەسـکەوێ ڕۆژێ
یەخـەی پێبگـرێو خـوێنی بڕێـژێ

حەبی تەباشیر شرینقەی قەڵەم[1]

بــرا نەخۆشـــیو دەردی نـــەزانی،
نـــەزانی، بۆیـــە بـــە خـــۆت نـــازانی
جـــەهل دەردێکـــی نادیارییـــە
فریـــای نەکـــەوی دەردت کارییـــە
داوو دەرمـــانی ئـــەم دەردە ونـــە
زانینـــی عیلمـــە هـــەوڵی خوێندنـــە
بچـــۆرە مەکتـــەب (دارولشـــیفایە)
موعـــەللیم دکتـــۆر دەوای لەلایـــە
حـــەبی تەباشـــیر، شـــرینقەی قەڵـــەم
ئەبێتـــە شـــیفای ئـــازارو ئەلـــەم
ئـــەو کتێبانـــەی لـــە بەردەســـتتایە
رەچـــەتەیە کـــە دەوای تـــۆی تیایـــە
ئەجزاخانەیـــە هـــۆدەی دەرســـخانە
پـــڕ لـــە دەرمـــانی دەردی نەزانـــە
لەو ئەجزاخانە گـــەر دەوات ئـــەوێ
ســـەعیکە هـــەتا دەســـتت ئەکـــەوێ
بـــۆ تێکۆشـــینە ئەفـــەرمووێ خـــودا
(لـــیس للانســـان الا مـــا ســـعی)

[1] لـە دیوانەکەیـدا نەنووسـراوە، کـاك فەرەیـدونی حـاجی کـەریمو شـێخ عومـەری کـوڕی شـاعیر لەبەریانەو نووسیویانەتەوە.

چای خواردن

کوردە دەخیلە دەستم بە دامان
(سەماوەرە زەرد) بهێنە مەیدان
ئاگری تێکە با بێتە خرۆش
بە وێنەی دڵی عاشق بێتە جۆش
زیڕەی سەماوەر بە گوێ ببیسم
بە ئیزنی خوا لە دەرد ناترسم
نەخۆشی راستە بە دەس خوایە
چایش وەك مەولود دەفعی بەڵایە
قۆریەی رووسی، پیاڵەی ژاپانی
شەکری بەلجیکا، چایی سیلانی
هەمووی حازرکە لە دیوەخانت
با شادمان بێ ئەهلی دیوانت
بۆ ئەهلی مەجلیس تێکە پەیا پەی
بە یادی دەوران (کە یا نانی کەی)
ئەگەر خوداوەند ماڵی داوێتێ
پارەو حەیوانو حاڵی داوێتێ
بۆ تۆ چا خواردن ئەخلاقی پاکە
(نور لەسەر نورە) وەك ئیحسان چاکە
خوای گەورە بۆ خۆی بۆی کردووین بەیان
ئەموالو ئەولاد زینەتی دونیان
مادام وەهایە وەك زەخیرەی ماڵ
شەکرو چای ئەوێ هەرکەس بە پێی حاڵ
برا ئەزانی شەکرو چا باوە

ئاومالْــــت ئـــەیخوا لــــەملاو لــــەولاوە
ئەگـــەر میوانـــیێ رووی کـــردە مالـّـت
شەکرو چات نەبیێ، گـوی سـەگ بـە حالـّـت
مـــەلیێ قـــەدیمی زەمـــانی پێشــــوو
لـــە مـــالّی شـــێخو ئاغـــا چـــا نـــەبوو
یـــاخود لــــە بـــاوو بـــاپیرم پرســـی
شـــەکرو چـــا ئەســـلّەن نـــەبووە باســـی
مـــەلیێ مـــن نـــایخۆم نایـــە بـــە مالـّمـــا
ســـیرەتی بابـــە بـــۆ مـــن بـــەجێما
منـــیش کاکـــە گیـــان تەســـدیقی ئەکـــەم
بـــاوو بـــاپیرت چـــای نـــەکردە دەم
کـــەی لـــە زەمـــانی ئـــەوان بـــرا گیـــان
ڕێگـــای تیجـــارەت بـــووە وەك ئـــەلئان
بـــۆی بێنـــە پێشـــیێ ئـــەنواعی تـــەعام
بـــۆت نـــەکرد چـــایی نـــاگری ئـــارام
کـــیێ دیێ ئوتومبیـــل بـــە فـــەردەو بـــە بـــار
شـــەکرو چـــا بێنـــیێ لـــەم شـــار بـــۆ ئـــەو شـــار
کـــەی بیســـتویانە بـــە شـــــەمەندەفەر
بێتـــە شـــارەکان ئـــەنواعی شـــەکەر
پاپۆڕیـــان کـــەی دی تیجـــارەت بکـــا
بـــە نـــاو بـــەحرا بـــیێ بـــازاڕت پـــڕ کـــا
ســـەنعەتی قـــەدیم کـــەی ئـــاوا بـــووە
ســـەروەتی ئێســـتا کـــەی ئەوســـا بـــووە
کاکـــە ســـەروەتی زەمـــانی پێشـــوو

دەوڵەتی ماڵێ: بزنێ یا دوو بوو
ئەگەر خۆ ماڵێ جووتێ گای بوایە
ئەوە مەزن بوو چونکە فەلایە
ئێستا کام کەس ئەڵێ فەقیرە
ساحێب سەروەتو تەختو سەریرە
هەموو ساحێبی پارەو مەعاشن
خاوەنی دەزگاو دیوانی باشن
هەرکەس بە نەوعێ کەسابەت ئەکا
لەگەڵ سەڵتەنەت شەکرو چا ئەخوا
خەڵقی قەدیمی کەی لە مەیدانە
(ئەو نانە نانە ئەمڕۆ لە خوانە)
(مەزڵوم) ئەگەر تۆ وەکو ئەوان بی
نامەی رەزیلی بۆ خۆت ئەنووسی

@kurdica

راوی نێچیرێ

رۆژێ بە عەزمی شکاری نێچیر
کردمە شانم تفەنگی پێنج تیر
خەریتەو چەتاڵ ئەسبابی شکار
پۆشام بە باڵا لە سەرتابەخوار
چوومە شکارگای جاری جارانم
خۆم خستە حەشار بۆ نێچیرانم
لە ناکاو گورگێ رێگەی لێگرتم
بە قەسدی خواردن یەخەی پێگرتم
دەستم لە کاردا هەڵمەتم بۆ برد
دوو سێ فیشەکم بۆ رەوانە کرد
بە زۆری گوللە گورگم کرد هیلاك
مێشکی تێکەڵ بوو لەگەڵ خوێن و خاك
کە دیم بێچوەکەی خەیلێ غەمگینە
لە داغی بابی دڵ پڕ برینە
دڵم نەیهێنا بێچولەی هەژار
هەر وەکو بابی بکەم گرفتار
هێنامەوە ماڵ بە کەشك و پەنیر
بە گۆشتی برژاو بە قەیماغ و شیر
پەروەردەم ئەکرد بێ سزاو زەرەر
تاوەکو بابی بوو بە هەڵمەتبەر
نازانم داغی کوشتنی بابی
لە دڵیا ماوەو هەروا لە یادی
لە بۆ حەقی خۆی وا فرسەت بینە

بـۆ قەسـاس سـەندن هـەر لـە کەمینـە
ناغــافڵ وەك مــار ئــاڵا لـــە رانم
پــڕ دەمــی بــڕی لــە گۆشــتی گیـانم
ئاخ لـە بۆ کەسێ دەسـی کـەوت دوژمـن
رەگو رەچــڵەکی دەربێنــی لــە بــن
گــەورە نــەکوژیو بچــووك جێبێڵــێ
بیــێ بــە ئــاگر بــەربێ لــە خێڵــێ

جەژنە پیرۆزە

جەژنم غەمە، یاخود ئەسەف، بادەم تاڵە وەك زەهری مار
تەن سوختەو دڵ حەزینم لە فیرقەتی یارو دیار
تەن زامدارو دڵ سپێرم لە بۆ تەعنەی رەقیبانم
کونکون بووە جەرگو دڵم، هەر وەکو نەی ئەکا هاوار
لە راستیدا من کەسێکم لە ناو ئۆردووی دەردو غەما
فەقەت ئەمڕۆ بەرزە شانم فەریقو سپەهـ سالار
ئەوسافی خۆم گەر بەیان کەم لە بۆ ئێوە بە موختەسەر
گەهـ فاعیلو گەهـ عامیلم، گاهی جامباز لە ناوی شار
غەمم زۆرە، غەمی ئێوەش کە بێ مەیلن بۆتە سەربار
خوایە دووربن لە موسیبەت، هەم لە بەلای رەبی ستار
دائم ئەڵێم بە رۆژو شەو (أسعد الله أيامكم)
موبارەك بێ لە بۆ ئێوە جەژنی ئەمساڵ هەر وەکو پار
با (مەزڵوم)یش لە غوربەتا جەژنی غەم بێو خۆراکی دەرد
بێ بەهرە بێ لە دیدارتان هەتا رۆژی دیوانی کار

سەلاحەدین

سەلاحەدینی ئەیوبی لەقەب
ئیفتیخارمانە ئەی کوردی حەسەب
سوڵتانە ئەمڕۆ قەهرەمانی کورد
یەعنی شێخ مەحموود حسێنی نەسەب
یەکسەر تێکۆشن برای هاوزبان
لە بۆ ئیتیحاد بە رۆژو بە شەب
کوردە دەخیلە شێرانە دەستوور
بۆ دەفعی جەهل عیلم کەن تەڵەب
کاسەی مەعریفەت پڕو لێوان کەن
هەموو بنۆشن یەکسەر (لەبالەب)
سەربەستیو جەسوور ئیرسی خۆمانە
بۆمان بەجێما لە ئەجدادو (ئەب)
ئەم ئیرسەی کوردە با نەدەین بە کەس
نەبێ بە مایەی خەفەتو غەزەب
ئیلتیماس ئەکا (مەزڵوم)ی فەقیر
ئەم نەسیحەتە فێر بن لە مەکتەب

دنیاو چەرخ

ڕووم لــە تۆیــە، گــوێڕاگرە، بــۆت بەیانکــەم ماجــەرای دڵ
هەرچــی ئــەڵێم عــاجز مەبــە، بــا داغــی خــۆم نەبەمــە گــڵ
ئاگرت تێچــێ جیهــان! ڕەببــی گــەردنت شــکێ بــۆ کــردەوەت
تــۆی مەنبــەعی فســق و فەســاد، تــۆی ئالــەتی زوڵــم و قــەتڵ
شــاخی بــەرزت دەبــێ دەربــێ بــە دەم ســزاو نەگبەتــەوە
تــەخت و بــەختت ســەرنگون بــێ، تــا قیامــەت ببــی خەجــەڵ
من بـە هـەدەر لۆمـەت ئەکـەم، بـە بێ سـوودە تەعنـە ئـەدەم
هەرچــی بکــەی عــەیب نییــە، باکــت نییــە لــە تەعنــەی گــەل
بــێ ئوســوڵە ئیشــوکارت، بــێ مەتڵەبــە گــیرو دارت
بە کەر ئەدەی تەوقەی زێڕین، لە سەگ ئەکەی حیلەی غـەزەل
وەکــو شــەیتان تــۆ لــە ڕێگــە دەرئەکــەی منــداڵی خــەڵقی
نــانی بــاوکی خــۆی نــەدیوە، دنیــات دایــە خەزنــە لــە گــەل
وەکــو تاســی حــەمام وایتــە، وەفــات بــۆ کــەس نییــە تــا ســەر
تاڵبانــت بــە داغ ئــەمرن (مونکیرانــت) عــەدوون بــە دڵ
غــەیری (مــەزلوم) هــەموو عالــەم بــۆ وەســڵی تــۆ خرۆشــاوە
بە دەس سـیحرو جـادووی تـۆوە بیریـان چـووە دەردی ئەجـەل

کوردیکا @kurdica

ئامۆژگاری

ئـەم نەسـیحەتەم نووسـی لـە دەفتـەر
بیگـرە لـە گـوێ، هـەم بیکـە لەبـەر
پەنـدێکی نـافیع سـاحێب سـەوابە
ڕێنمـای خێـرو چـاکەو حیسـابە
ڕۆڵـە پێـت ئـەڵێم چـاكو خـۆش خووبـە
شـیرین کـەلام بـە گەشـاوە ڕووبـە
ڕووخۆش بە چاکە لەگەڵ هـەموو کـەس
لەگـەڵ غـەریبو فـەقیرو بێکـەس
ڕەحـم بـە هـەتیو، ئـەدەب لـە گـەورە
بچـووك دڵ خۆشـکە هـەر ئـەوە خێـرە
مـوکرم بـە ڕۆڵـە بـۆ خـۆت بفامـە
ڕەحـمو دڵـت بـوو، عـەقڵت تەمامـە
ئەگـەر تـاڵیبی نـەبی بـە ناکـەس
تـەوازع بکـە لەگـەڵ هـەموو کـەس
فەرموودەی حەزرەت شاهی (لەولاکـە)[1]
جـەزای خراپـە بـدە بـە چـاکە
لەگـەڵ هاودینـا یـەك دڵو ڕەنگبـە
لەگـەڵ بـێ عـەقڵ کەمـدوو بێدەنگبـە
لـە ڕەفاقـەتی هـەرزەو هـەرزەکار

---

[1] ئاماژەیە بەو فەرموودەیەی کە دەڵێت: لولاك لولاك لما خلقت الافلاك.

دووربــە عــەزیزم زینهــار ســەد زینهــار
بــۆ پەیــدابوونی دوژمــن مەکۆشــە
دۆســت پەیــدا بکــە ســڕیان بپۆشــە
خــوڵقی قەناعــەت شــیرین‌و بــەرزە
قەناعــە بکــە مەبــە بــە هــەرزە
کەســێ ئینســان بــێ تەکــەبوور ناکــا
هــەروەکو شــەیتان خــۆی مــەغروور ناکــا
خــۆت دەنــی مەکــە، مەبــە بــە دووڕوو
هــەر وەکــو مەگــەز مەنیشــە لــە گــوو
ئەگــەر وەعــدەت دا ئــەبێ وەفــات بــێ
راســتگۆ بــە دائــیم ســەیرو ســەفات بــێ
بــە چــاوی ســووکی مەڕوانــە فــەقیر
فــەقیر خــۆی نــادا بــە هــەزار ئــەمیر
دنیــای بــێ بــەقا، زۆر بێوەفایــە
هــەر رۆژ بــۆ کەســێ ئەچــێتە کایــە
زۆر بــە تاعــەت بــەو دەروونــت پــاك بــێ
نەزەر قەت مەکــە، چــاوت روونــاك بــێ[2]
رۆڵــە ئــەمین بــە خیانــەت مەکــە
ئیســلام بــە، تــەرکی دیانــەت مەکــە
لــە رووی بــاب‌و داك بــێ ئــەدەب نــەبی
بــا لــە ئــاخیرەت موعــەززەب نــەبی
قــەدری ئوســتادت فــرە بزانــە

[2] نەزەر: تەماشاکردنی مێینەی غەیری خوشك بە نیازی سێکسی.

بـێ ئـەدەب نـەبی ئـەخلاقت جوانـە
ڕەزیلـی مەکـە زینهـار سـەد زینهـار
ئینسـانی ڕەزیـل قـەت نـەگری بـە یـار
سـەخاوەت بکـە چـەندت تاقەتـە
سـەخاوەت تۆشـەی ڕێـی قیامەتـە
سـنعاتێ عـەزیز! بزانـە چـاکە
ویجـدانت بـێ کـردەوەت پاکـە
ڕووخـۆش بـە دائـیم فـەرەح لـە دڵ بـە
لـە ڕووی خـەڵقا هـەر وەکـو گـوڵ بـە
ئیکرامـت بـێ لەگـەڵ میوانـت
لەگـەڵ دراوسـێو ئـەهلی دیوانـت

لە بەحری میحنەت و غەمدا

لــە بــەحری میحنــەت‌و غەمــدا، هــەموو عالــەم پەرێشــانە
لــە شــومی جــەوری گەردوونــە کــەوا پامــاڵی وێرانــە
ئەبــەد شــەرمی گلەمەنــدی لــە چــەرخی ئاسمــان ناکــەم
لــە جێــی دانــا، دەنــی دانــا، لــە هــەوڵی شــۆڕش‌و شــانە
زەمانــە دون پەســەندە، گشــت بــە داغــی ســینە ســوتاوە
بوزورگــانی کــەرەم پیشــە، بــە یــەك دەفعــە پەرێشــانە[1]
زەمــانی نامــەوەر، ئــەمڕۆ لــە تەنگیــدا خــەریك مــاوە
وەکو هەورێ بە دەم (صرصر) شــێواوی حــوکمی یەزدانــە
خــیلاف‌و تــەرکی عاداتــە وەکــو مــەجنون لــە دونیــادا
بکــەم زاری هــەتا وەقتــێ کــە حەشــری جــن‌و ئینســانە
لە دەس جەوری فەلەك ئــاگر لــە خــەرمانی دڵــم بــەربوو
خاکی عالەم بە سەر (مەزڵوم) کە غەرقی دەردو هیجرانــە

[1] بوزرگان: گەورەو هەڵکەوتووان.

کەرە دێز

مایــەی نۆمــاڵیم کــەرێکی دێــز بــوو
چــاپۆك و وریــا گــەلێ بــەهێز بــوو
هەربەناو کەربوو رەوت و رەفتار خـۆش
عـەقڵی زیـاتر بـوو لـە بـەعزێ بێهـۆش
چونکە ئەو کەرە چوسـت و چـالاك بـوو
دێزێکـی پەسـەند دەس و چـاو پـاك بـوو
خزمــەتم ئــەکرد بــە رۆژو بــە شــەو
نەمئــەدا بــە ســەد ئێســتری خۆشــڕەو
عەجەب شێری بـوو بـۆ رێگـەو سـەفەر
لە دەشت کـەژدا چوسـت و هەڵمەتبـەر

☆ ☆ ☆

کــاتێکم زانـــی خەبـــەریان هێنـــا
قاچـــی کـــەرە دێـــز لـــە بنـــا شـــکا
کـە دیـم کـەرە دێـز شـڵ و شـێواو بـوو
ســەبرم لێـــبڕا چـــاوم لـــێلاو بـــوو
هاتمــە گوفتــار لــە رووی قــارو قــین
ئەمــە چ کەســە لــە رووی ســەرزەمین
کـێ وا جەسـوورە سـاحێب زۆرو سـام
قاچی ئەم کەرەی جیا کـرد لـە ئەنـدام؟
شــەرتە هــەقی خــۆم، بــۆ خــۆم بســێنم
ریشەکێشــی کــەم جــەرگی دەربێــنم

☆ ☆ ☆

@kurdica

زانــــی غـــەزەبناك دڵـــم بەجۆشـــە
بـــۆ قەساســـی ئـــەو دڵ بـــە خرۆشـــە
بـــە رەســـمو تـــەعزیم هاتـــە پێشـــەوە
وتـــەی شـــیرین مـــەعنا كێشـــەوە
وتـــی غـــەم مـــەخۆ مەكێشـــە ئـــازار
هـــەقم بســـێنی رەحـــیمو غـــەفار
ئـــەم ئیشـــە ئیشـــی (............)
ئیشـی شـێخ رەشید كـە خزمـی خۆتـە
☆ ☆ ☆
وەرنـــە كەســـی تـــر چ حـــەدی هەیـــە
تـــەجاوز بكـــا بـــەم دەرەجەیـــە
منـــیش ئومێـــدو رجـــام وەهایـــە
بـۆ قەساسـی مـن مەسـڵەحەت بوایـە
وتم كـــەرە دێـــز قســـەت مەقبولـــە
قەناعـــەت ئەكـــەم لـــە لام مەعقولـــە
ئەمن خۆش ئـەبم (سـاڵح) خـۆش نابـێ[1]
بـــەم مەســـڵەحەتە قـــەت رازی نابـــێ
گەرچـــی خزمیشـــن عـــەفویان ناكـــا
خـوێنی كـەرە دێـز تـاقیق گـوم ناكـا
☆ ☆ ☆
ســـاحێب تفـــەنگو دەمانچـــەو تـــیرە
ژێـــرەوژوور ئـــەكا خـــاكی (فـــەقیرە)
مـــەعلوم دیـــارە لـــە لام رۆشـــنە

---

[1] ساڵح شێخ ساڵح كارژاوییە كە هاوڕێی خۆشەویستی مەزڵومو شەریكی بووە لە كەسابەتدا.

خوێنی کەرە دێز دەبێ بە فیتنە
هاتەوە گوفتار بە دادو ئامان
وتی (سەید ئەحمەد) دەسم بە دامان
من قاچم شکاو حالم بێ فەڕە
مەلێن کەرە دێز هەر مایەی شەڕە

☆ ☆ ☆

لە حقوقی من گەردن ئازابن
مەحفوز لە فیتنەو بەلای خودا بن
تۆش ئەگەر مەردی مەردی بنوێنە
(سالح) رازیکە دلی مەشکێنە
ئەمن بە قسەی ئەو کەری فەقیر
چوومە لای (سالح) بە فیکرو تەدبیر
وتم براکەم بە (نەصی) خەبەر
هەرکەس ئیسلام بێ بەلای دێتە سەر

☆ ☆ ☆

ئێستاش کەرە دێز قاچی شکاوە
ئەلبەت خوداوەند ئەوەندەی داوە
هەرچەند قاتیلی (شێخ رەشید) بووە
ئەمری خودایە ئەو سەبەب بووە
ئەبێ سابیر بین، قەناعەت بکەین
کاری خودایە کەس عاجز نەکەین
وتی: چی بلێم قسەم نەماوە
پەتی (تەمورم) یەکجار بڕاوە

☆ ☆ ☆

ئــــەهلی (فـــەقیره) ســـیغارو کیبـــار
ئـــەمکردن بـــە پەنـد واتـــەی رۆژگـــار
لــە حقــوقی خــۆم ســەرفی نــەزەر بــێ
گــەردن ئــازابن گـــەر هــەزار کــەر بــێ
کەره دێــز چــونکە لــەفزی شـیرین بــوو
لــە بــۆ دوژمنــان مایــەی خۆشــبین بــوو

☆ ☆ ☆

کـــەره دێـــزم رۆ، کـــەره دێـــزم رۆ
مـــوتیعی فـــەرمان هـــیچ نەڕێـــژم رۆ
کاســـبی فـــەقیر هـــیچ نـــەزانم رۆ
ســـابیرو شـــکور بـــێ کـــاو دانم رۆ
ئـــازاو گورجوگـــۆڵ رێــی کـــاروانم رۆ
شــێری مەیــدانی گشــت کــەرانم رۆ

☆ ☆ ☆

هــەتا تــۆ مــابووی هــیچ بــاکم نــەبوو
غـــەمو غائیلـــەی خـــۆراکم نـــەبوو
کــەره دێزم بــوو، بــۆ (ئــەخزی معــاش)
هەر کەره دێـز بـوو بـۆ کـاروانو ئـاش
ئێســـتا تـــۆ رۆییـــت باڵـــت شـــکانم
ســـەرو ژێـــرت کـــرد بـــاری ژیـــانم
دوعایـــە ئەکـــەم رەببـــی گیرابـــێ
ســـەبەبکارەکەت غـــەرقی بـــەلا بـــێ

من کە ئەزەل

مـن کـە ئـەزەل مشـتی خـاکم، چـوومە سـلکی ئینسـانەوە
مـن کـە ئینسـانم حەقیقـەت، چـیمە بەسـەر حەیوانـەوە
دڵی بەدخوو ئەوا شێت بوو لـە دەس چەرخی زەمـان ئـەمڕۆ
کـە مـام ڕێـوی‌و چـەقەڵ چـوونە لانـەی شـێری ژیانـەوە
بـۆ لـە داخـا مـن نـەمرم، بۆچـی دڵـم لەتلـەت نـەبێ
چـۆن مریشـك‌و کونەپـەپوو چـوونە ریـزی ئینسـانەوە
وا لـە داخـا ڕۆحـم ڕۆیـی، بۆچـی نیگاهێکـت نـەکرد
کەسـوکارت هـەموو مـردن خـۆ بـە خـاکی ئێرانـەوە
بۆچـی جارێـك تـۆ ناپرسـی لـە ئـەحواڵی فـەقیرانت
هـەموو تووشـی وەرهـەم هـاتن چـوونە کـونجی زیندانـەوە
بۆچی فەلەك بۆتە خەڕەك کە وا دۆخی غـەم هـەر بـا ئـەدا
تـانوپۆی دڵـی زارم کەوتۆتـە نێـو مەیدانـەوە
لەگـەڵ ئـەغیاری بـەد سـیفەت دەخیلـە مەکـە لوتفـێ
کـە گـوڵزارو بـاغی ئەمـەل ئـەوەی بـە دەس نەزانـەوە
مەحسوبی تـۆ لـە هەرلایە ئەگـەر مابێ وەکـو (مـەزڵوم)
پەرێشـانن هـەموو ئـەمڕۆ بـە دەس جـەوری زەمانـەوە

ئایمەتترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

سەرگوزەشتەی مەزڵوم

سەرگوزەشتەی خۆم نووسی لـە دەفتـەر
ئیـــدارەو خوێنـــدن تـــەواو سەربەســـەر
شەش ساڵ بوو عـومرم چـوومە مەدرەسـە
لـــە بـــۆ تـــەعلیمی عـــیلمو هەندەســـە
هەتا دوو سێ ساڵ سەعیم کـرد بـە گیـان
ئەوســـایە مـــادەم چـــووە گوڵســـتان
وەقتـــێ کـــە عـــەقڵم تـــەواو هاتـــە دوو
بـــۆ خوێنـــدەواری ئـــاگرم تێچـــوو
لـــە بـــۆ تـــەعلیمی عـــیلمو شـــەریعەت
چـــوومە ســـلەیمانی پـــڕ ســـزاو مەینـــەت
چـــەندە مامـــەوە بـــێ مـــاڵو بێحـــاڵ
بـــێ ئێـــوە نـــاخۆش رامبـــوارد بـــە ســـواڵ
جومعـــە دەعـــوەتم نانـــە رەقـــی کـــۆن
یـــا ماشـــێنی روون بـــە بـــێ تـــامو رۆن
مـــن جـــەژنم ئـــەکرد بـــە شـــۆربای شـــیناو
ئـــەمکردە بـــەرم یـــەك کـــەوای دڕاو
لەگـەڵ ئـەم حاڵـە بـێ فلـسو مـوفلیس
چـــواردە ســـاڵە بـــووم گەییمـــە تەســـریف
چـــونکە لـــوتفی حـــەق یـــاوەرم نـــەبوو
بـــە تـــەرەقی خـــۆم بـــاوەڕم نـــەبوو
وەسوەســـەی دنیـــا بـــوو بـــە هـــامڕازم
بـــوو بـــە رەفیقـــی ئاواتـــەخوازم
مائیـــل بـــووم بـــە دڵ بـــە دنیـــاداری
کـــەمێ هـــەوەسو هـــەوای دڵـــداری
موبتـــەلابوونی (مـــەزڵوم) ئەپرســـی
هـــەزارو سێســـەد هـــەم چـــلی نووســـی

خەوم دی[1]

ئەمشەو لە خەوما مودیرێکم دی
ساحێب ئیدارەو سوڵتەو تەجەللی
مودیر وەزیفەی خۆی تەواو ئەکرد
ئیشی میللەتی بە سەرچاو ئەکرد
ئەیکرد تەماشای ئیشی ئیستیهلاك
فەرمانی ئەدا سەربەستو بێباك
رۆژێ دای لەزەنگ فەراشی بانگ کرد
هاتە ژوورەوە تەمەننای بۆ کرد
وتی ئەم غەوغاو هەرایە چییە
ئەم خەڵقە زۆرە ئیشی بە چییە؟
وتی: ئەهالین هەموویان هاتوون
بۆ وەرگرتنی شەکر پەیدا بوون
کوێخاکەی دوێنێ رۆنەکەی هێنا
هاتووە بۆ شەکر ئێستا وا لێرا
فەرمووی، پێی بڵێ بێتە ژوورەوە
حورمەتی بگرە هەر لە دوورەوە
سۆئالی لێکرد لە رووی موحیبەت
حاڵو ئەحواڵو ئیدارەو سیحەت
وتی: لە سایەی لوتفی تۆ چاکین
فەقەت بێ شەکر، گەلێ هیلاکین

---

[1] کزەڵ بۆ ئەم هۆنراوەیە لە پەراوێزدا نووسیویەتی:
هەرچیت کە بینی بە راست یا بە خەو
گشت لارو پەرچە ئێستایش وەکو نەو

شــەکری ئــەداتێ ســەری چــوار کیلــۆ
ئــەڵێی فــلان کــەس: ئەمیشــە بــۆ تــۆ
ئەگــــەر ئیشــــەکە ئــــاوا نەبوایــــە
بــە مــەرامی خــۆی شــەکرم ئەدایــە
فــــەراش دووبــــارە ئەچــــێتەوە ژوور
دیســــان تەمــــەنا ئــــەکات لــــە حــــزوور
ئــەڵێی فــلان شــێخ قوربــان هــاتووە
دوو ربــــە نــــۆکی بــــۆ تــــۆ نــــاردووە
دێتــــە ژوورەوە ئەوەســــتێ ســــاتێ
ســەری ســێ کیلــۆ شــەکری ئــەداتێ
کەســــێ کاغــــەزی دۆســــتێکی بێنــــێ
ســەری دوو کیلــۆ شــەکر ئەســێنێ
ئــــەمێنێ ئــــەهلی فــــەقیرو هــــەژار
مســــکێن و زەلیــــل، ژنــــی هــــەتیوبار
مــــودیر عاقڵــــە کــــە ئــــەیان بینــــێ
بــە جێگــای ئومێــد کەســیان نابینــێ
ئــــەڵێ میعــــادی شــــەکر نــــەماوە
بــــە بیتاقەیــــە هــــەمووی نووســــراوە
ئیــتر بــە هــیچ کــەس شــەکر نــادرێ
بــــڕۆن بــــەیانی شــــەکر ئــــەدرێ
وەقتــــێ ســــبەینێ فــــەقیرو هــــەژار
ئەچــــنەوە ســــەری بــــە چــــارو ناچــــار
مــــودیر بیتاقــــە لای خــــۆی دائــــەنێ
یەکــە بــە یەکــە ئیســمیان ئــەخوێنێ
بە هەشت سەرخێزان بە سەد موشەقەت

کیلۆیــە شــەکر ئــەدا بــە رەحمــەت
ئەگــەر فــەقیرێ شــەکوای خــۆی بکــا
لێــی عــاجز ئــەبێ هــەم ریســوای ئــەکا
ئــەڵێ هــەی وەحشــی بــۆ عــەقڵت وایــە
بۆچــی کارگــەی شــەکرم لــە لایــە
حکومــەت چــی داوە هــەر ئــەوە ئــەدەم
مەعلوم حەقی کەس بە هیچ کـەس نـادەم
کەســێ گــوێی لێبــێ ئــەڵێ عادلــە
ســاحیب ویجدانــە خــەیاڵێ عاقڵــە
یــاخوا قــانون و ئیــدارەی وەهــا
خــوا نەیــدا بــە کــەس نــەبێ موبتــەلا
کە ئەم حاڵــەم دی مــەعلوم بــوو لــە لام
بێدار بووم لە خــەو بــە گــورجی هەستام
وەقتــێ ئــەڕوانم مــاڵی خۆمانــە
لــە کــوێ مــودیرەو، کامــە دیوانــە

بۆ (شێخ سەلام)ی شاعیر

ئەرێ هەی دڵەی غەمباری حەزین
تەیری نامراد ئاوارەو غەمگین
راپەڕە بڕۆ بۆ لای دۆستانم
دۆستی قەدیمم ئارامی گیانم
رێگا بگرە بەر بڕۆ تۆ بە تاو
تۆ رووبکەرە قەڵاکەی باراو

☆ ☆ ☆

ئازا کوڕانە سەرکەوە بە گیان
سەرەوژێر بڕۆ بەرەو لای (چنگیان)
لەوێ مەوەستە بگرە ملەو رێ
رێگا ئەتباتە مەرکەزی نۆدێ
بزانە نۆدێ جێگای پیرانە
مەرکەزی نەوەی شێری یەزدانە

☆ ☆ ☆

بکە زیارەتی مەردانی ئەوێ
ئوتومبێلی پێت بخەرەوە رێ
بەسەر (هەرمنا) بڕۆ بە حزوور
هەتا ئەگەیتە ئاوی گوکە سوور
لەسەر ئەو چەمە هەر مەگرە لەنگەر
هەتا لە هەوراز راست ئەچیتە سەر

☆ ☆ ☆

ئایەمتری بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

دڵـــە بزانـــە ئـــەو قـــەزا جوانـــە
جێگـــای شـــەرەفو کـــانی ویژدانـــە
جێـــی ئاسایشـــی ســـوڵتەی دەوڵـەتـــە
مایـــەی فـــەرەحو ژینـــی میللەتـــە
رووکـــەرە تـــەموین دڵـــەی پـــڕ هونـــەر
لـــە بـــۆ دیـــدەنی دۆســـتو بـــرادەر
ئەگـــەر ئەتـــەوێ تـــۆ ببـــی رووســـوور
(ســـەلام) بناســـە لـەگـەڵ چـوویتە ژوور
چـــۆن موعتەبـــەری هـــەموو دیوانـــە
بـــێ ئوســـوڵ نـــەبی ســـەلام بزانـــە
عـــەرزی ئیخلاســـم تەقـــدیم کـــە دەردەم
ئـــەمجا دەســـخەرە ناودەســـی ئەدهـــەم
وەکیلـــی منبـــە ئـــەی دڵـــەی (مـــەزڵوم)
عـــەرزی ئیخلاســـم تەواوکـــە مـــەعلوم

حوزەیرانی ١٩٤٣

بەرزنجە

بەرزنجەیــــە مەرکـــەزی ئـــەولیاو قـــوتبی زەمـــان
بەرزنجەیــــە مەســـکەنی ئەســـفیاو مـــەردی جیهـــان
جێیـــەکی پـــڕ عـــیلمو ولاتێکـــی پـــڕ لـــە حـــیلم
مـــەکانێکی موقـــەدەس، بـــۆ ئـــەورادو زکـــری ســـوبحان
خـــاکی نـــەزەر کـــردەی تەهایـــە بـــە حەقیقـــەت
نابـــێ مـــەدحی ئـــەو خاکـــە تـــەواو، نـــاکرێ بـــەیان
ئاوو هەوای وەك بەهەشتە، ئابـاری عـەینی کەوسـەر
جێگای سیدقو سەداقەت، جگە لـە ئینس لـە جـان
جـانم فیـدای سـروەت بـێ، ئـەی خـاکی پـڕ هونـەر
ئـەی ئیحیاکـەری نـەباتاتو جـەمیعی گیـاو گـوڵان
لەوساوە کە (شێخەین) دەرچوون لـە دنیـا بـە وەفـات
ســـوتاوە بـــاغی ئەمـــەل تووشـــنەیە دڵ پەرێشـــان
هیممەت بکە ئەی منـەوەر بـە نـوورت جوملـە ولات
خەلاسـی بـێ بـەڵکو، دڵـی خەسـتەم لـە هیجـران
دڵی (مەزڵوم) لە کەیفی بەخششـی تـۆ وەك مـەجنون
دەتکێ لە هەوری چـاوم، ئەشـکم بـە میسـلی بـاران

قەڵای سروچك

رۆژێ بـۆ سـەیران بـە کـەیفو سـروود
چـوومە لای قـەڵای سروچـك مەشـهوور
وەقتـــێ ئـــەبینم قـــەڵای بێشـــومار
گشـــت خـــراپ بـــووە لەســـەرتابەخوار
تـــەواو رووخـــاوە دیـــوانو ســـەرا
شـــەقی بـــردووە وەك تـــاقی کیســـرا
پرســـیم ئـــەی قـــەڵا کـــۆنی وێرانـــە
کـێ تـۆی کـرد بینـا لـە رووی زەمانـە

☆ ☆ ☆

کـام حـاکم، نەخشـەی تـۆی دارشـتووە
چ پاڵـــەوانێ تـــۆی وا کـــردووە
وتـــی: لـــە عەســـری قـــەدیمی زەمـــان
(ســـەلیم شـــا) بـــووە، فارســـی زمـــان
منـــی بینـــا کـــرد بـــۆ ژیـــانی خـــۆی
سەنگەربووم بۆ خۆی، روونـاك بـۆ ئاسـۆی
خـۆی حـوکمی ئـەکرد بێبـاك لـە دونیا
بەیـــداخی حـــوڕی لـــە بـــۆ هـــەڵکرا
گـەلێك زۆردار بـوو، سـاحێب پەهلـەوان
ســـیلاحی جـــەنگی شمشـــێرو قـــەڵخان

☆ ☆ ☆

رۆژێ (ســـەلیم شـــا) پرســـی لـــە ژنـــی

لــە مــن چــاپوکتــر تــۆ کــەس ئــەبینی
چــالاکتــر لـــە تــۆم بــە چــاو نــەدیوە
نــــاوی کەســـــێکم بـــــەلام بیســــتووە
گـــەلێ شــــەجیعە ســــاحێب جەمالـــــە
خـــەیلێ خرۆمەنـــد زۆر بـــە کەمالـــــە
نـــاوی مەشــــهوورە: ســـەید قەلەنـــدەر
جێگــای بەرزنجــە، لـــە نەســـلی حەیـــدەر

☆ ☆ ☆

بـەم قسـە خـەیلێ (سـەلیم) بـوو غـەمبار
جـــوابی ژنـــی دا لێـــی هاتـــە گوفتـــار
وتـــی: ســـبەینێ بـــە مـــەودای خەنجـــەر
ئـــەبڕم لـــــە بنـــا ســـەری قەلەنـــدەر
کــــە هێنــام ســـەری قەلەنـــدەر بـــۆ لات
جەســــارەتی مـــن مـــەعلوومی ئـــەدات
ئـــەمری کـــرد ســـوپا تـــەواو خرۆشـــا
ئەســـــابی جـــەنگی بـــە قۆشـــەن پۆشـــا

☆ ☆ ☆

وەقتـــــێ قەلەنـــــدەر خەبـــــەری زانـــــی
ســـەلیم چـــەند ســـوپاو لەشـــکری هـــانی
پۆشـــای بـــە بـــالا هـــەر وەکـــو حەیـــدەر
شمشـــــێرو قـــــەڵغان، پێکـــــانو پێکـــــەر
رووی کـــردە ســـوپاو لەشـــکری عـــەزیم
تـــا لـــە (ســـلاوگە) گەیشـــت بـــە ســـەلیم
دەســـــتی دا شمشـــــێر ســـــەید قەلەنـــــدەر
بـــە قەســـدی کوشـــتن کەوتـــە نـــاو لەشـــکر

سـەلیم پەهلـەوان دەسـتی دا کـەمان
لـە بـۆ قەلەنـدەر خـۆی کێشـا مەیدان

☆ ☆ ☆

چـەند زەربـەی سـەختی دا لـە قەلەنـدەر
بـە زەڕبـەی سـەلیم نـەیهێنا زەرەر
دەسـتی دا خەنجـەر قەلەنـدەر بـە قـار
هـەر وەکـو عـەلی حەیـدەری کـەرار
بـە شـیپی خەنجـەر کـە هەڵمـەتی بـرد
سـەری سـەلیم شـای لـە تـەن جیـاکرد
لەشـکری سـەلیم رووی کـردە فـیرار
بـەعزێ بـۆ زەڵـێ قسـمێ بـۆ کۆسـار[1]
قـەڵای سروچـك بـە زەربـەی هونـەر
گـیرا بـە زۆریـی بـازووی قەلەنـدەر

☆ ☆ ☆

تـەواو لەشـکرو سـوپای سـەلیم شـا
هـەموو تەسـلیم بـوون، سەراسـەر گـیرا
سـەری سـەلیم شـا، قەلەنـدەر دەردەم
لـە بـۆ تەماشـا نـاردی بـۆ حـەرەم
حـەرەمی سـەری سـەلیم شـای بینـی
گـاه گـاه ئـەگریا، گـاه پێئەکـەنی
ئـەم وەسـفەی عەجـەب هاتـە بـەر نـەزەر
ماجـەرای پرسـی سـەید قەلەنـدەر
وتـی سـەلیم شـا لـە رووی حەرەمـدا

[1] زەڵێ: ناو دەشتاییەکە لە بەردەم بەرزەنجەدا.

دوێ فــەخری ئــەکرد لافــی لێئــەدا

☆ ☆ ☆

ئــەیووت بــە زۆری بــازووی پــڕ هونــەر
ئــــەبرم ســــەری ســــەید قەڵەنــــدەر
فــەخری کــرد بۆیــە وا کەســری هــانی
لافــی عــەکس بــوو، ئەیــدا زوبــانی
لــە پــاش نــەمانی حــوکمی ســەلیم شــا
ســــەراو ئــــەیوانم سەراســــەر رووخــــا
ئەمــــە چــــەند قەرنــــە ئــــەمن وێرانــــەم
ســــەرکزو شــــێواو، دەســــتی زەمانــــەم
حــــاڵم ئەمەیــــە بــــۆت ئەکــــەم بــــەیان
نەشــریکە (مــەزلوم) بیکــە بــە ئــیعلان

نەورۆز[1]

بیستوومە کورد، جەژنی بوو ساڵان
لە حەمدی خواوە ئەمساڵ بوو بە دووان
لە نەورۆزدا بوو دەوڵەت بۆ کوردستان
فریای هەژار کەوت، وەك مەردی مەیدان
بوونە سەبەبی ژینی هەژاران
ئەی زاتی گەورەی ئەم حکومەتە
دوعا گۆییتان بۆمان فرسەتە
چونکە کۆششتان ژینی میللەتە
هەوڵو تەقەلای حوبو حورمەتە
دائیم دوعا گۆم بە دڵو بە گیان
بەراتی فەرموو دەوڵەت بە هەژار
بۆ گەدای لادێو هەژارانی شار
گەنمو جۆی زۆر دا بە فەردەو بە بار
جەژنانەی جەژنی نەورۆزی بەهار
بژی حکومەت، بمێنێ بۆمان
هیممەتی تۆیە زۆر بە ئاسانی
هەژاری دەرکرد لە چنگ گرانی
ویستی کە میللەت خۆشی ژیانی
بۆیە گەنمو جۆی زۆری بۆ هانی
پایە بڵند بێ تا ئاخر زەمان

---

[1] ئەم پارچە هەڵبەستە لە ساڵانی ١٩٤٢ – ١٩٤٣دا وتراوە کە لە کاتی جەنگی جیهانی دووهەمدا گرانییەکی گەورە بووە، لەو کاتەدا حکومەتی عێراق گەنمی بەسەر دانیشتوانی ئەو ناوچەیەدا دابەشکردووە بە سەرپەرشتی مامۆستا (زێوەر)، ئەم کارە بووە بە هەوێنی ئەم هەڵبەستە.

ئامری موشفق

ئـــامری موشـــفق گـــەورەی میهرەبـــان
پاشـــازای مەشـــهوور، ئـــەمیری کـــوردان
گەر مەدحـــەت بکـــەم ئیســـمی کـــەریمت
پشـــــتی ســـــەخایی حاتـــــەمت شـــــکان
ئیـــــدارەو عـــــەدلت بۆتـــــە نموونـــــە
لـــــە رووی دنیـــــادا وەك نەوشـــــیرەوان
میللـــــەت پـــــەروەریت زۆر بێشـــــوماره
چـــاوی ئیحســـانت ئـــەبینن هـــەمووان
یـــەزدان داویـــەتی بـــە مـــن فەرزەنـــدێ
عومری گەییوه بـە سـێو چـوار مانگـان
بـــەختی بـــێ رزقـــە، ئیقبـــالی شـــوومە
دایکـــی بـــێ شـــێرە، تیفلـــی بەســـەزمان
بـــە چـــەند مەینـــەتو بـــە کـــوێرەوەری
پەروەردەی ئەکەین بـە شـەکرو رازیـان
ئەمـــە چـــەند رۆژە شـــەکری نـــەماوە
گریـــــەو فوغـــــانی ئەگاتـــــە ئاسمـــــان
جـــا بـــۆ ئیـــدارەی ئـــەم بێگوناهـــە
ئیلتیجـــا ئەکـــەم لـــە عەدالـــەتتان
ئـــەمر بفـــەرموون شـــەکری بـــدرێتێ
تـــاکو بێچـــارە ئـــەمرێ لـــە برســـان

ئیقتیساد

حکایــــەتێکی کـــــورت‌و موختەســـــەر
بۆتــــان بەیانکــــەم بیخەنــــە دەفتــــەر
وەکـــو شــانامە هــەر شــەو لــە لایــە
بیخوێننـــــــەوە لــــــە لای مەلایــــە
باســـی ئیقتیســـــاد ئەکـــــەم بـــــرادەر
گرتنــــــی نەفســــە نــــــەوەکو زەرەر
داهـــاتی خۆمـــان بـــا بخـــۆین چـــاکە
ســـنعاتی وەتـــەن دروســـــت‌و پاکـــە
کڵاشـــی خۆمـــان ســـەراپا پـــەڕۆ
بیکـــەرە پێـــت‌و خێـــرا پێـــی بـــڕۆ
کەوشـــی یەمـــەنی بـــۆ پیـــاو موناســـیب
جـاش کەوشـێ بکـڕە بـۆ پیـاوی کاسـب
لـــە خـــوری‌و مـــەرەز، پۆشـــاك‌و بـــەرگت
بـــازاڕت گـــەرم بـــا دووربـــێ مـــەرگت
دۆشـــاوی باســـوق ئـــەنواعی حـــەڵوا
خۆشـاوی شـەربەت مـەدە بـە خورمـا
شـــەرابمان دۆشـــاو، (مێـــوژە خـــۆڵاوە)
فرێیـــدە چـــایی‌و ئەســـبابی قـــاوە
ئیقتیســـاد بکـــە هـــەر بخـــۆ ســـەبیل
جگـــەرەت نـــەوێ گـــوێ مـــەدە بـــە فیـــل
مـــەکرە شـــقارتە بـــە پـــارەو قـــڕوش
ئەســـتێ هـــەڵگرە تـــاوێکی بـــۆن خـــۆش
کـــە پنـــەکم خـــوری هـــی مـــەڕی ناوجـــار
نامـــەوێ پـــاڵتۆی بـــیلادی‌و بولغـــار
باســـی ئیقتیســـاد گـــەر بکـــەم بـــەیان
قەڵـــەمی (مـــەزڵوم) بـــۆم نایەتـــە ژوان

بەرزنجە

خاکە پاکەکەی بەرزنجەی دڵگیر
بێشەی شێرانە جێی ئەولیاو پیر
چاوگەی سازگاری داوێنی چیا
دەرمانی دەردی نەخۆشی ئەدا
سرووەی نەسیمی بەیانیانی زوو
بە شنەو خەندەو شادی دێتە روو
ئاوی سازگاری چەشمەی خاوەن فەڕ
شیفای دەردانە لە لوقمان چاکتر
چ چاو ئەندازە وەلیکەی نازدار
بە دێمن بوونە مێرگو مێرغوزار
عەماری نۆکو زەڕاتو جۆیە
چ خۆش نیشتمان بۆ منو تۆیە
دەنگو چریکەی کەوێ کوێستانان
ئەخوێنێ وەسفی خۆشی نیشتمان
وەختێ شوعلەی رۆژ ئەیدا لە شاخان
پرشە پرشی دوور ئەدا لە کەیوان
وەکو ئاوێنەی جامی جەم وایە
هەردەم وێنەیەك لە ناوی دایە
بە رەزا لەگەڵ خونچەی گوڵاندا
بە یەکتر شادن لەسەر ملاندا
تێك ئاڵۆزاون گوڵاڵەو چنوور
ئەم بە کەوای سەوز ئەو بە رەنگی سوور
نەخشاوی ئەمری زاتی کردگار
وەسفی خۆشیشی دوورە لە گوفتار

@kurdica

هەر بمێنی

هـــەر بمێنـــێ چـــاکە نـــەمرێ، کۆنـــەحیزو باجییـــە
چـــونکە ماتـــە بـــۆ حـــاڵی خـــۆی، باعیســـی ئازادییـــە
شـــێت‌و شـــەیداو هیلاکـــی تـــۆزی ئـــاوی شـــەهوەتە
حـــاڵ‌و شـــەرمی کوانـــێ، دینـــی، تـــاڵیبی گەوادییـــە
ســـەری زلو سمتـــی پـــان‌و چـــاوی شـــۆڕی دیـــارە
کۆنـــەحیزی چـــۆڵ‌و دەشـــت‌و پـــاڵ کـــەژو نـــاو ئاواییـــە
تـــا بمێنـــێ ســـەیرو ســـەفای نـــەرم‌و شـــلی ســـەر سمتەکـــەی
هەر لـە کەیف‌و شەوق‌و شادی هەر لـە عیشـوەو شـادییە
بەرقـــەرار بـــێ، دەبـــێ چـــاکە بـــەر قـــەراربێ، بەرقـــەرار
نەرم‌و شل ناو دۆڵی سمتـی، گەرمـە کـوورەی حەدادییـە
تـــۆ لـەگـــەڵ حیـــزو قەحبـــەو زۆڵ‌و حـــەرامزادەی
چـیتە کـارت کاکـە (مـەزڵوم) باعیسـی بـێ چـاوییە

من و بەگ

مــن ئــەزەل نیمــە خــوڵقی بــێ حــەیایی‌و بــێ شــەرم
بــەگ جــەنابی دوو بــەیانی سمتــی وا کەوتــە بــەرم
بێ تەحەموول، بێ قــەرار بــوو دەســتی نایــە دەستم وتــی
مــن لــە بــۆ شــێخ‌و مــەلا بەندەیــەکی بــێ ســەرم
وتم ئەی بەگ بێ موشــەقەت پــێم نیشــاندە رێــی حــەرەم
وتــی مــاڵ‌و گشــت حــەرەم پێشکەشــت بــێ سەروەرم!
وتم لوتفــت بــا زیــاد بــێ، کــامی لــووس‌و بــێ مــووە
وتــی یــا شــێخ خــۆت ئــەزانی لــەم حســابە بــێ بــەرم
عــەرزی مــیرم کــرد کــە سمتــی رەعنــا خانــت نازکــە
وتــــی ســــاحێب ئیختیــــاری نازەنینــــە هــــەم نــــەرم
وتم ئــەی بــەگ پــێم نیشــاندە تــۆ مــەکانی خــەڵوەتم
وتــــی بەنــــدە خــــادمێکی بــــێ نــــەواو بــــێ فــــەڕم
فەردی (مەزڵوم) فەردی رەعنا شیعری فــەردی کوردییــە
پــڕ لــە لــەغزو پــڕ موعــەمما مــن شــایەتی نــاو دەفتــەرم

☆ ☆ ☆

کــــە دنیــــای بــــە گــــای بــــێ گــــاوان زانــــی
تێکــــــــی بشــــــــکێنێ‌و بیکــــــــا تــــــــالانی
لــــە بــــۆ ریــــش هــــات‌و هیتلــــەر نــــەیزانی
کــــــە سمێڵیشــــــــی دەنێتــــــــە بــــــــانی

بسم اللّه

ئەی قەڵـەم تـۆ بـۆم بنووسـە بـە جـارێ نـاوی بسـم اللّه
ئـەی زوبـان تـۆ بـۆم بەیانکـە بـە دائـیم نـاوی بسـم اللّه
لـە ئیجرای نوێژو دینـە، بـۆ حیفـزی دیـن هـەر پەرژینـە
دەم بـە دەم تەرکـە زوبانـت دەخیلـە تـۆ بـە بسـم اللّه
چ کارێ موشـکیل گوشـایە، دەلیلـی چـۆڵو سـەحرایە
رەفیقـی کـاری تەنهایـە لـێت مـەعلوم بـێ بسـم اللّه یـە
چــرای شــەوی تاریکــە، دەلیلــی پــردی باریکــە
رەفیقانــت تــۆ حاڵیکــە یەکســەر بڵــێن یــا بســم اللّه
کـاری گـران سـەهل ئـەکا، دڵـی وێـران تـەعمیر ئـەکا
هەزاران شـەیتان زنجیر ئـەکا، تـۆ هـەر بخوێنـە بسـم اللّه
لــە ئــەجزای نوێــژو دینــە، لــە ئەســبابی خــوا ناســینە
بـۆ ئـایینیش ئـەو پەرژینـە، هـەموو شـادبین بـە بسـم اللّه
باعیسی ئـاوی کەوسـەرە، سەربەسـتی رۆژی مەحشـەرە
رۆژی جــەزا موعتەبــەرە، کاکــە بڵــێ تــۆ بســم اللّه
لـێت مەعلوم بێ ناوی خوایە، زیکری جوملـەی ئەنبیایـە
(ئەورادی) شا هەم گەدایە شـامو سـەحەر هـەر بسـم اللّه
دەخیلـت بم (مـەزلوم) ئامـان تـۆ بزانـە بـە رۆحو جـان
فـەرت نییـە بـە تۆزقاڵـێ ئەگـەر نـەڵێیت تـۆ بسـم اللّه

شوکرانە بۆ خوا

حەمدو سەنای زۆر لە بۆ ئەو خوایە
مەوجودە دائیم لە هەموو لایە
خالّقی ئاسمان، حەوت بە حەواوە
بە بێ کۆڵەکەو دیوار وەستاوە
سفرەی رەحمەتی داخست لە زەمین
لە بۆ مەجوسیو گەبرو موسلمین
لە سفرەی ئەوە بە عەدلو کەرەم
رۆژانە ئەخۆن عالەم زۆرو کەم
فەرق ناکا دۆستی لەگەڵ دوژمندا
هەرکەس بە پێی خۆی رزقی پێ ئەدا
مولحید کفرکاو رێی عیسیان بگرێ
لە رزقو دۆزی فلسێ نابڕێ
دۆستو دوژمنی هەر بە یەك دەستوور
رزقیان ئەداتێ، بەلام خوارو ژوور
قسمێ بە رەنجو هەوڵو تەقەلا
هەندێکیش ئەیدات لە لای (لابەلا)
قسمێ بە زۆری قۆڵو هەوڵی شان
قسمێ تر ئەیخوا نانی (ناوچەوان)
بە قسمێ ئەدا نگینو ئیقبال
ئەبێ بە (قارون) بە سەروەتو مال
قسمێ تا نانی رۆژێ ئەسێنێ

ڕێخۆڵــەو دڵــی بــە ڕەنــج ئەپســێنێ
تەقســیمی ئــەزەل چــۆن بــۆی داناوە
هــەر ئــەوەی هەیــە هــەتاکو مــاوە
بــە بــەعزێ ئــەدات نــانی موشــەقەت
بەعزێ ئیست‌ڕاحەت، ســەیران‌و ســیحەت
(مــەزڵوم) پێــی نــاوێ خــۆت موبتەلاکــەی
بــۆ دونیــا خــۆت تووشــی بەلاکــەی

کوردیکا
@kurdica

مردن

مــــردن لـــــه داغـــــت دڵ پـــڕ بـــرینم
شـــەوو رۆژ دائـــیم هـــەر لـــە گـــرینم
بـــە شـــەو خـــەیاڵت کـــە دێ بـــە ســـەرما
بلێســـــەی ئـــــاگر وا لـــــە جگـــــەرما
ئـــــەحواڵی قـــــەبر دێتـــــە بەرچـــــاوم
دەجۆشـــــێ دڵو جـــــەرگو هـــــەناوم
بلێســـــەو گـــــڕەو گریـــــەی دەروونم
قرچـــــەی دڵەکـــــەی زارو زەبـــــوونم
ئـــاگری عیســـیان لـــه ســـەرتابەخوار
دەتکـــێ لـــە ئـــەعزام ســـووتانی یـــەکجار
نـــەماوە ســـەبرو تاقـــەتو تـــابم
غـــەیری ئـــازارو دەردو عـــەزابم
بەو حاڵـە (مـەزلوم) شـەو دەباتـە سـەر
بە سەد موشـەقەت جـەفاو دەردی سـەر

پاڕانەوە لە خزمەت پێغەمبەر

یـا محەمـەد مـن زەلیلـی دەسـتی شـەیتانم دەخیـل
شـەرمەزارو رووسـیاهو غـەرقی عیسـیانم دەخیـل
دڵـــڕەش و بێتاعـــەت و شـــەرمەندەیی قاپیەکـــەتم
بێکەسـم، دەربـەدەرم، حـەبس و، زینـدانم دەخیـل
غـەیری لوتفـت مـن پـەناهو پشـتیوانم خـۆ نییـە
یەك نەزەرکـە، جاربـەجارێ مـەردی مەیـدانم دەخیـل
مەزرەعەی تـەقواو تاعـەت، وشـك و بـێ ئـاوە تـەواو
ئیلتیمـاس چـارە، ئـەی هـەوری رەحمـێ دەخیـل
بێ دەلیل و کوێری رێگەم، بـێ قایـدو دەسـت و عەسـا
سـەرکزو دڵ حـەزینی رۆژی میـزانم دەخیـل
تـۆی (شـەفیعی مـوزنبین)و مـن زەلیلـی دەرگاکـەتم
بگـرە دەسـتم موسـتەحەقی قـەعری نـیرانم دەخیـل
رەحمی تۆیـە مـن ئومێدم، ئـەی رەحمەتـەن للعالـەمین
منـی (مـەزلوم) دڵ حـەزینم دەس بـە دامـانم دەخیـل

پێغەمبەر

قەڵــەم، قوربــانی، نــووکی خامــەت بم
دیســان بــە فیــدای ســەتڕی نامــەت بم
بنووســە مــەدحی شــای خەیرولبەشــەر
یــەعنی محەمــەد شــەفیعی مەحشــەر
بهێنــە تــەحریر ســەڵاتو ســەلام
بــۆ خــۆیو ئــەهلو ئەســحابی کــیرام
شــەوو ڕۆژ دائــیم ســەڵاتو ســەلام
بنووســە نــەعتی شــای خەیرولئــەنام
لەبــەر تــۆ کــردم (دنیــاو مــا فیهــا)
بــەڕو بــەحرو ئــاو، هــەم بــادو هــەوا
تــۆم کــرد بــە شــافیع ڕۆژی قیامــەت
شەفاعەت بکەیت خــۆش بــە لــە ئومــەت
بــۆ مــوعجیزەی ئــەو بــەردی بــێ گیــان:
هێنایــە گوفتــار هــەر وەکــو ئینســان
ئــەو مســتەفایە دۆســتی خوایــە
لەبــەر ئــەو دنیــاش هاتۆتــە کایــە
لــە ڕۆژی حســاب، ســاحێب گوناهــان
ئەکــەیت شــەفاعەت لــە ڕۆژی دیــوان
عاســیو خــەتابار لــە ئوممــەتی تــۆ
ئەبەخشــێ لەبــەر خۆشەویســتی تــۆ
خــودا بــە جــاهی شــای بــۆراق ســوار
خۆشــبە لــە جــەوری (مــەزڵوم)ی هــەژار

تەکەبوورکردن

بیســـتوومە رۆژێ شـــەیتانی مـــەبغووز
کـــردی تەماشـا لــە لــەو حلمــە حفــووز
دیتـــی بــە خــەتی قــودرەت نووســـراوە
بـــە فرمـــانی حــەق، ئــیعلان کـــراوە
یـــەك مەلائیکـــەی مووقـــەڕەبی خـــوا
لـــە ئــەمری ئـامر (بـێ ئــەمری ئــەکا)
شەیتان ئەمەی دی لـە لـەوح نووسـرابوو
بـــە ئـــەمری یـــەزدان نەشـــر کرابـــوو
گەڵێ مـەغروور بـوو تەکـەبووری کـرد
تـا تـەوقی لـەعنـەت بەرگـەردنی کـرد
(مەزڵوم) ئەگەر تـۆ هۆشـت بـێ لـەسـەر
قەت تـفـو لـەعنـەت ناکـەی لـە بەشـەر

شوکرانە بۆ خوا

حەمدو سەنای زۆر بۆ خودای بێباك
لا شەریکە ئەو، فەردو تەنهاو تاك
خالّقی وەحشیو مەلو مووروو مار
رازقی رزقی زیرۆحو گیاندار
دروستکەرەکەی سەماو سەر زەمین
دۆزەخو ئەعراف، فیردەوسی بەرین
ئاگاهدار لە حالّ، حالّی بێ حالاّن
هەم بێداری شەو، نالّەی زامداران
ئادەمو حەوات دروست کرد لە خاك
بە سورەتی جوان بە ئەخلاقی پاك
بە لوتفو کەرەم بە رووی موحیبەت
ئەمرت پێکردن تا بچنە بەهەشت
فەرمووت لە گەندم مەخۆن وریابن
نزیکی مەبن لێی تەوەللابن
شەیتانی لەعین تەفرەتان نەدات
بە سیحرو جادوو ئیغفالتان نەکات
تەقدیری خۆت بوو شەیتانی بەدبەخت
خۆی کرد بە عابد چووە ناو بەهەشت
بە مەکرو حیلە ئیغفالی کردن
کە گەندمیان خوارد بێحالّی کردن
چەندە مانەوە بە عسیانەوە
تۆبەیان ئەکرد ئەپاڕانەوە
بە لوتفو کەرەم تۆ عەفووت کردن

@kurdica

دیـــان ڕەوانـــەی ســەر زەویــت کــردن
لە نەسلی ئەوان چەند سەد هەزار کەس
کــردت بــە نــەبی، نامــەت دانــە دەس
بۆ سەر تەوائیف یەك بە یەکت نارد
بــۆ تــەبلیغی دیــن حوکمــت پێســپارد
تــۆ لێــی خــۆش ئــەبی ئەیخەیتــە جینــان
ســـیرەتی بابـــە بـــۆ فرزەنـــد جێمـــان
بـــۆ خـــۆت فەرمووتـــە تۆبـــەم قبوڵـــە
تۆبـــەی حـــەقیقی لـــە لام مەقبولـــە
مـــن گـــەلێ عاســـیو خەجاڵـــەتبارم
ڕوو زەردو مـەحجووب هـەم شـەرمەزارم
ســیوای زاتــی تــۆ هــیچ کــەس ناناســم
ڕاجعـــی خـــۆتم خـــراپ یـــان خاســـم
خودایـــە تۆبـــەم لات ببـــێ قبـــوڵ
چـــونکە مـــوزنیبم (مـــەزڵوم)و مـــەلول

نەخۆشی مردن

حــــەکیمی دەردان، حــــەکیمی دەردان!
شـیفا بەخشـی کـوول دەردی بـێ دەرمـان
لــە وەقتـی حالــەت (مــەرەزی مــەوتا)
بگــــە بــــە هانــــام کــــەریمی یــــەکتا
پــــەناهم بــــە تــــۆ پادشــــای مــــەنان
قــــەترەیێ رەحمـــەت دەریـــای بێپایـــان
بــەڵکو خــەلاس بـین لــە هــەموو دەردان
مــەحفوزمان بکــەی لــە ســەلبی ئیمــان
دیســـان لــــە دەســـتی شـــەیتانی لــــەعین
نــــەجاتم بــــدە پادشــــای مــــوعین
بـــەڵکو دەربچــم لـــە دونیـــای فـــانی
بـــــە ئیمانـــــەوە بـــــۆ جاویـــــدانی
هــــەم بــــە ئاســــانی دەربچـــێ رۆحــــم
تۆبـــەبێ خـــوا تۆبـــەی نەســـوحم
قـــەومانو خۆیشـــان هەریـــەك لەلایـــە
شــــینو گــــرینو هــــەر واوەیلایــــە
منــیش هــیلاکم لــە تــاو دەردی خـــۆم
لــە ئێشـی نــەزعو حــاڵی مــەرگی خــۆم
تکایـە عەشـرەت، بـۆ مـن قـەت مـەگری
هەرکەس بۆ حـاڵی مـەرگی خـۆی بگـری
هــەموو کــەس ئــەمرێ یــەقینو مــەعلوم
منــیش بــەرێوەم زەعیــفو (مــەزلوم)

کفن و دفن

پادشـــای غــەفوور، پادشـــای غــەفوور
رەحمـــانو رەحـــیم، پادشـــای غــەفوور
هیـــوام بـــە تۆیـــە، حـــاکمی مەحشـــەر
قەلـــەمی عــەفووم بـدەی لــە دەفتـــەر
وەقتـــێ کـــە مـردم، گیـانم لـەدەس چـوو
قـەومو خوێشـانم هـەموو مـەئیوس بـوو
کفــــن ئــــەکرن بەقـــــەدەر بـــالام
بـــە دلـــی حـەزین بـــە جـەرگی پـرِ زام
مـــەلا بـــانگ ئەکـــەن بـــە ئەســـرینەوە
بـــۆ ســـەر مەیتەکـــەم بـــە گرینـــەوە
لیبـــاسو بـــەرگم لا ئەبـــەن یـــەکجار
تەختەشـــۆر دێـــنن بـــە چـــارو ناچـــار
وەقتـــێ کـــە شـــۆرام (مـــن بـــە تەمامـــەت)
ئەیکـــەن بـــە بـــەرما بـــەرگی قیامـــەت
مـــەلا ئـــەخوێنێ نوێـــژ لـەســـەر مـــەیتم
گشـــت بـــەرێی ئەکـــەن تـــەرمو تـــابوتم
جگـــەر بریـــانم وا بوومـــە قەقنـــەس
فریـــام بکـــەوە خـــودای فریـــاد رەس
ســـوار ئـــەبم لەســـەر پشـــتی ئەســـپیدار
چـــوارپێی ئەســـپەکەم ئینســـانی رۆحـــدار
ئەمبـــەن بـــۆ قـــەبران خـــەیلێ بـــە تـــەعجیل
لـــەوێ دامئـــەنێن سەرســـامو زەلیـــل
ئەمخەنـــە قـــەبر بـــە ئـــەللا ئـــەللا

ئایـــات ئـــەخوێنن لـــە کەلامولئـــەڵڵا
مـــەلا بـــانگ ئەکـــەن تـــەلقینم ئـــەکا
مـــەر خـــوای غـــەفوور رەحمـــم پێبکـــا
تەســـویەی قـــەبرم ئەکـــەن بـــە هـــەموان
بـــەجێم ئـــەهێڵن قـــەومانو خوێشـــان
(مـــەزڵوم)یـــش بـــە دڵ یـــەك رجـــا ئـــەکا
هـــەمووتان بڵـــێن خـــوا عـــەفووی بکـــا

نۆ هەواری قەبر

کانی کۆی کەرەم، کانی کـۆی کـەرەم!
کـەریمو غـەفوور، کـانی کـۆی کـەرەم
ئومێـــدم تۆبـــە خـــودایی غـــەففار
لـــەناو قـــەبردا بگـــەی بـــە هـــاوار
وەقتێ کە ئـەمرین کـۆچ ئەکـەین لـەپڕ
نـــۆ هــــەوارینو نۆمـــاڵی قـــەبر
لـــەناو قـــەبردا غـــەریبو مـــەهجوور
هـــیچ کـــەس نـــابینین لـــە نزیـــكو دوور
خێـــرا بـــە ئـــەمرت یـــەکتای لامـــەکان
حـــازر لەســـەرمان مەلەکـــەی رەحمـــان
جوابیـــان ئـــەدەین بـــە ئیزنـــی خـــوا
فەســـیحو بـــەلیغ سەربەســـتو وریـــا
مـــەعبوودی حـــەقم یـــەزدانی تاکـــە
پێغەمبـــەری مـــن شـــاهی لەولاکـــە
ئیمـــام قورئـــان، قیبلـــەم کەعبەیـــە
دیـــنم ئیســـلامە، ئیمـــانم هەیـــە
لێمـــان رازی بـــن ئـــامیرو مـــەئموور
جێمان جەننەت بێ هـەر خـۆتی غـەفوور
چـونکە غـەرییم بـێ ئـەنیسو کـەس
کەســی بیکەســان بــە فریــادم رەس
دوعــام قوبولکــە خــالیقی بەشــەر
لەبــەر خــاتری ســالاری مەحشــەر
دیســان بــە خــاتر جــەمعی ئــەنبیا
هــەم بــۆ خــاتری فیرقــەی ئــەولیا
قوبوڵکە دوعـام ئـەی (بـەحری علـوم)
(الهـــي أنـــا عبـــدك المظلـــوم)

کوردیکا @kurdica

ڕۆژی خەیاڵ

ڕۆژی خـەیاڵ بـە دڵما هـات کـەوا بیستە تەمـەن یـاران
بـە چـی مەشغوڵ ببم، ئیـتر چـی بێ سـەبەبی گـوزەران
لـە دوای گەلێ فیکـرو خـەیاڵ بـە مەئیوسـی دڵـم دەرکـرد
لەبەر چاوم نەما نەسـرەت کـە مـن ئـەمرم، ئیـتر بـێ نـان
کـە مـن کەسـبو کـارو ئیشـم لـەبـەر دەسو چـاوم نـەبوو
بـە مـەجبووری بگـرم کەسـێ کـە سـاحێب سـفرەو خـوان
فەقـەت وتم وەهـا چـاکە لەسـەر فیکـرو خـەیاڵی خـۆم
بـۆ ئـەو شەخسـە مـن بنووسـم نامەیـەکی عەنبـەر ئەفشـان
خـەیاڵاتی دڵـم هاتـە وجـودو مـن بـەیانم کـرد
ئەگـەر مـن تـاڵیبی دنیـام، ئـەبێ فیکـرم نـەبێ ئیمـان
ئەگـەر موحتـاجو بـێ نـانم لـە دنیـادا چـییە بـاکم
کـە ئـەم دنیـا فانییـە، وەفـای نییـە لـە بـۆ ئینسـان
شوکر (مـەزڵوم) لـە فـەزڵی خـوا خـەریکی حەمدیـە دائـیم
خەساراتی نییە بـۆ کـەس خسـوس دەرحـەق بـە موسـوڵمان

پاڕانەوە لە خزمەت پێغەمبەر

ئـەی شـافیعی رۆژی مەحشـەر، دەسـتی مـن‌و دامـانی تـۆ
روو سـیاهو پـڕ گونـاهم دێمـە حـزوور دیـوانی تـۆ
تۆ مـەحبوب‌و هـەم ئەقدەسـی، مـن ئەسـیم‌و شـەرمەزار[1]
غـەرقی بـەحری مەعسـیەتم دەخیلـی تـۆم ئامـانی تـۆ
شـیفای دەردم لـە لای تۆیـە ئـەی رەحمەتـەن للعالـەمین
خـۆت ئـەزانی‌و چارەسـازی دەردی مـن‌و دەرمـانی تـۆ
نییـە شـیفای دڵـی زارم روو سـیاهو بـێ قـەرارم
مەگەر بـۆ خـۆت بکـەی چـارم یـا پادشـای گـەیلانی تـۆ
دڵ حـەزینم هـەر وەکـو نـەی بـۆ فیرقـەت ئـەناڵێنێ
ئینتـزاری لوتفـت ئەکـەم، عاشـقی تـۆم حـەیرانی تـۆ
مـن عاشـق‌و حـەیرانی تـۆم ئـەی سـەیدی مـەولای مـن
دەرکـراوو دەربـەدەرم لەسـەر خـوان‌و ئـەیوانی تـۆ
لـە دیـوانی ئیتاعـەتا (مـەزڵوم) کـوێری بـێ گۆچـانە
رێنمـاو عەسـای دەسـتم لـوتفی تۆیـەو ئیحسـانی تـۆ

[1] ئەسیم: واتە خەمبارم.

سکالا لە خزمەت خوادا

ڕەببی تۆ بۆچی منت ریسوا کرد
لە مولك و میللەت منت جیا کرد
بۆچی بە جارێ کەسیفت کردم
لە فەیزو رەحمت موفلیست کردم
تانەی ئەغیار کەوتووە بە بار
بە دڵی حەزین لێت ئەکەم هاوار
شیفای دەردم لای تۆ مەوجودە
لە دنیاو ئاخر هەرتۆم مەقسودە
بەحری کەرەمت بۆ نایەتە جۆش
زەڕەیەك بەخشی بە منی بێهۆش
گەرچی من عاسیو خەجاڵەت بارم
روو زەردو مەحجوب زۆر شەرمەزارم
لە مولکی تۆدام هەر لەوێ ئەمرم
بە رووی رەشەوە دیوانت ئەگرم
غەرقی عسیانم دێمە حزوورت
بۆ تاوانبارە ئیسمی غەفوورت
خوایە بە جاهی شای بوراق سوار
خۆشبە لە جورمی (مەزلوم)ی هەژار

بۆ بەرزنجە

دیسـان ئەلسـەلام ئـەی کۆگـای گەوهـەر
جێـی ئـەولیاو شـێخ، خـەتیبی مینبـەر
مـن بـۆ حـاڵی تـۆ شـێواوە حـاڵم
بـۆ دزو جـەردە: بـۆ بـووی بـە سـێبەر
ئـادەمو پـەری، عەشـایر هـەموو
بـۆ ئیتاعـەتت بەسـتبووی کەمـەر
خاکـت گەوهـەر بـوو، غوبـارت جەوهـەر
چەندە شـەریف بـووی لای خـواو پێغەمبـەر
ئێسـتاکە بۆچـی کـزو دامـاوی
هـەروا زەلیـلو خـوارو موحەقـەر
زەمـان رووی رەشـبێ بـۆ دەورو چـەرخی
کـردی پامـاڵی ئـەولادی حەیـدەر
مـن کـە ئەسـیمو پـیسو بـەدکارم[1]
دوعـام ئەمەیـە قـەومو بـرادەر:
بـە (مـەزڵوم) بڵـێن بۆچـی شـێواوی
لـە داغـی عالـەم، چـەرخی دوون پـەروەر

[1] ئەسیم: خەمبار.

سکالا لەگەڵ پێغەمبەر

پێغەمبەر بە ناو من ئەولادی تۆم
وەچەی عەلیمو ئەسڵ زادی تۆم
دیسان لە نەسلی فاتیمەی زەهرام
تۆ (باپیرمی) بە مەعلومی عام
ئەمن هەرچەندە سپڵەو بەدکارم
غەرقی عیسیانم خەجاڵەتبارم
عالەم ئەزانێ تۆ باوانمی
سەگی رووسیام تۆ خاوانمی
لە دنیا هەرکەس هەبێ خاوەنێ
نەجاتی ئەدا لە گشت تاوانێ
لە تۆ زیاتر هیچ کەسم نییە
کە تۆ کەسم بی، کەسم بۆچییە
تۆش لە لای خودا زۆر موقەدەسی
بۆ گوناهکاران تۆ فریاد رەسی
قورئانی کەریم هەدیەی بۆ تۆیە
سەفەری میعراج دەعوەتی تۆیە
ئەمانە هەموو بە ئەمری مەعبود
بۆ خاتری تۆیە هاتوونە وجود
تۆش بۆ خاتری یەکتای لامەکان
هەم بۆ خاتری ئایاتی قورئان
ئەو رۆژە خودا ئەبێتە حاکم

@kurdica

جـــەنابت قـــازی شـــەفیعو عـــالم
دەفتـــەری جـــورمم کـــە هاتـــە دیـــوان[1]
قەڵـــەمی عـــەفوو بـــدە لـــە عسـیان
زۆر خەجاڵـــــەتم کـــــۆڵم عســـــیانە
پیشـــەی (مـــەزڵوم)یـــش وەك زاڵمانـــە

[1] جورم: گوناه.

پاڕانەوە لە خزمەت خوادا

خودا بێزارم لە قەلبی حەزین
بێزارم لە خۆم، ئەحواڵو نگین
لە بەختی شوومو نەحسم تەوەللام
کە ئیقباڵو تەجەلیشم لێم بێبەرین
ئەمەندە باری میحنەت بۆتە بارم
قەدم عەینەن، بوو بە چۆگانی چەمین
لەبەر عسیان، دڵم ڕەشو قەلبم ڕەشو رووم ڕەش
(لە روو ڕەشم نانوێنێ ڕەشو شین)
لەبەحری قەسووەتا غەرقە گیانم
نەجاتم زەحمەتە بۆ جێگای ئامین
مەزرەعەی تاعەتم وا وشکە تەواو
سەراسەر زەرد بووە وەك پووشی هاوین
لە دڵدا ئاتەشێکی دەردی عیسیان
کلڵپەی سەندووە، بلێسەی بەتین
ئەمەندە عاسیو خەجاڵەتبارم
خوداو پێغەمبەرم لە من نارازین
لە دنیا ئەمەندە عاسیو یەتیمم
هەموو عالەم لە من تەبەراو بەرین
خودایە بەم هەموو گوناهەوە چۆن:
ئەبێ بێمە دیوانت ڕۆژی دوایین
منو نەفسم چۆن لە رووی تۆو حەبیبتا
ئەتوانین چاوی خەجاڵەت هەڵبڕین
زوبانم چۆن ئەتوانێ بێتە گوفتار
کە نەیبوو لە دنیا زیکری یا موعین
ئیلاهی بە جاهی حەبیبەکەی خۆت
ببورە لە جورمو خەتای (مەزلوم)ین

کزەڵ و مەزڵوم پێکەوە ئەم چوارینەیان داناوە

کزەڵ:

به بیری خۆم وەهام نیاز بوو سکەی رەواجی دین لێدەم
کە لێمدا بێ رەواج دەرچوو، فەلەك وا عەکسی هێناوە

مەزڵوم:

لە هەر لایەك هەبێ ئیمڕۆ ئەدیب و عالم و زانا
ئەویش وەك تۆ بە مەعلومی لە گەل هەروا بەجێماوە

☆ ☆ ☆

بۆ دەفعی ژارو ژەنگی جگەرە
بنێرە بۆ من دوو دارجگەرە[1]

☆ ☆ ☆

فەرد

لە ناو جاخێکا وەك گونی بەران
کیلۆیەك زیاتر نەبوو بێگومان[2]

---

[1] ئەم تاکە بەیتەی ناردووە بۆ (شێخ جەعفەری شێخ حسێن) کە داوای دارجگەرەی لێکردووە.

[2] شاعیر ئەو بەیتەی ناردووە بۆ مامۆستا (شێخ جەعفەری شێخ حسێن) کە لە پێشدا داوای تووتنی لێکردووە.

سوپاس

سوپاسی بەڕێزان مامۆستا (مەلا مەحموودی كزەڵ)و مامۆستا (حسەنێرگسەجاڕی) دەكەم كە هەندێ تێبینیو چەند وشەیەكیان بۆ راستكردمەوە..

سوپاس بۆ مامۆستا یاسین كە خاڵۆزای شاعیرەو دەستی باڵای هەبووە پاراستنی ئەم دیوانە بۆ جاری دووەم.

شێخ عمر سید أحمد
كوڕی مەزڵوم

لە بەرهەمە چاپکراوەکانی مامۆستا ئومێد کاکەڕەش:

١) دیوانی عارف عورفی/ ساڵی ١٩٨٥.
٢) دیوانی حیلمی/ ساڵی ١٩٨٥.
٣) دیوانی سەلام/ ساڵی ١٩٩١.
٤) دیوانی شێخ رەزای تاڵەبانی/ ساڵی ١٩٩٩.
٥) دەنگی چەند شاعیرێك، لێکۆڵینەوە/ ساڵی ٢٠٠١.
٦) دیوانی مەزڵوم/ ساڵی ٢٠٠٣.

ئەو بەرهەمانەی بەدەستەوەن بۆ چاپ:

١) هۆنراوەی سەرەکیی گلکۆی ئازیزان.
٢) جوولەکەی کۆلگێڕی شێخ سەلام.
٣) دیوانی ئیبراهیم ئەحمەد.
٤) شیعرو ئەدەبیاتی کوردی.
٥) دەنگی چەند شاعیرێك، بەرگی دووەم.

@kurdica

زنجیرەی چاپکراوەکانی ساڵی ٢٠٠٥ی
بەڕێوەبەرێتیی گشتیی چاپو بڵاوکردنەوە لە وەزارەتی ڕۆشنبیری

ز	ناوی کتێب	ناوی نووسەر / وەرگێر	بابەت	جۆری چاپ
٢٠١	بەئاشتی کردنی پەروەردە	عەبدولعەزیز عومەر	پەروەردەیی	چاپکردن
٢٠٢	پیاسەیەك بەکووچەکانی قەدەردا	ئاوێزان نوری	شیعر	چاپکردن
٢٠٣	گۆڤاری تێکست ژمارە (٥)	چاپوبڵاوکردنەوە	گۆڤار	چاپکردن
٢٠٤	دەنگی بلورینی دەق	عەبدولخالق یەعقوبی	لێکۆڵینەوە	چاپکردن
٢٠٥	ڕۆناك	جگەرخوێن	شیعر	چاپکردن
٢٠٦	بۆ زمان	د.عیزەدین مستەفا	زمانەوانی	چاپکردن
٢٠٧	دوورگەی بێداری	تەها ئەحمەد رەسوڵ	شانۆگەریی	چاپکردن
٢٠٨	داستانی خەبات و ماڵئاوایی	شێخ حسێنە سوورە	بیرەوەری	چاپکردن
٢٠٩	ماچی گوڵشەن و کانیاوەکانی کوردی	ئەحمەد هیرانی	ئەدەبی	چاپکردن
٣١٠	شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨	عەبدولقادر ساڵح	رامیاری	چاپکردن
٣١١	کورد لەچەند تۆمارێکی مێژووییدا	کەیوان ئازاد ئەنوەر	مێژوویی	چاپکردن
٣١٢	فەرهەنگی کورد ناسین	مەلا عەبدولخالق شوانی	فەرهەنگ	چاپکردن
٣١٣	شیخ محمد خال مفسرا	عمر علی محمد	ماجستێرنامە	چاپکردن